

KETUA PENGARAH PENDIDIKAN MALAYSIA
Director General of Education Malaysia
ARAS 8, BLOK E8
Level 8, Block E8
KOMPLEKS KERAJAAN PARCEL E
Government Complex Parcel E
PUSAT PENTADBIRAN KERAJAAN PERSEKUTUAN
Federal Government Administrative Centre
62604 PUTRAJAYA

Tel: 03-8884 6077
Faks: 03-8889 4548
Laman Web: www.moe.gov.my

Ruj. Kami : KPM.100-1/3/2 Jld.7 (39)
Tarikh : **04** Oktober 2023

Semua Ketua Bahagian
Semua Pengarah Pendidikan Negeri

YBhg. Datuk/Dato'/Tuan/Puan,

**SURAT SIARAN KEMENTERIAN PENDIDIKAN MALAYSIA BILANGAN 5
TAHUN 2023**

**SENARAI SEMAK PENGESANAN PERKEMBANGAN BAYI DAN KANAK-KANAK
1 BULAN HINGGA 6 TAHUN BAGI TUJUAN PENDIDIKAN EDISI KEDUA MULAI
TAHUN 2023**

Surat siaran ini bertujuan memaklumkan berkenaan Senarai Semak Pengesanan Perkembangan Bayi dan Kanak-Kanak 1 Bulan hingga 6 Tahun bagi Tujuan Pendidikan Edisi Kedua Mulai Tahun 2023.

2. Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) sentiasa berusaha memastikan murid berkeperluan pendidikan khas (MBPK) mendapat akses yang sewajarnya kepada pendidikan yang berkualiti.
3. Pengesanan awal merujuk kepada proses mengenal pasti kanak-kanak yang mempunyai kesukaran dalam pembelajaran dan ciri berkeperluan khas dengan menggunakan instrumen yang bersesuaian. Pengesanan ini perlu dilaksanakan bagi memastikan kanak-kanak memperoleh intervensi yang bersesuaian seawal mungkin ke arah meminimumkan impak ketidakupayaan mereka.

4. Pada tahun 2013, KPM dengan kerjasama Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM), Universiti Kebangsaan Malaysia, Universiti Islam Antarabangsa Malaysia dan Universiti Sains Malaysia telah menghasilkan Senarai Semak Pengesanan (SSP) Perkembangan Bayi dan Kanak-Kanak 0 hingga 6 Tahun Edisi 2013. SSP Edisi 2013 telah diedarkan untuk kegunaan guru, ibu bapa atau penjaga bagi mengesan kelewatan perkembangan dalam kalangan kanak-kanak yang boleh mengakibatkan kesukaran belajar.

5. Berdasarkan keperluan semasa dan maklum balas pengguna, SSP Perkembangan Bayi dan Kanak-Kanak 0 hingga 6 Tahun Edisi 2013 telah ditambah baik kepada SSP Perkembangan Bayi dan Kanak-Kanak 1 Bulan hingga 6 Tahun bagi Tujuan Pendidikan Edisi Kedua. Melalui SSP edisi kedua ini, ibu bapa atau penjaga boleh merujuk pengamal perubatan profesional sekiranya terdapat ciri kelewatan perkembangan yang dikenal pasti terhadap anak mereka.

6. Mesyuarat Profesional Kementerian Pendidikan Malaysia Bilangan 40 Tahun 2021 bertarikh 23 November 2021 telah meluluskan Senarai Semak Pengesanan Perkembangan Bayi dan Kanak-Kanak 1 Bulan hingga 6 Tahun bagi Tujuan Pendidikan Edisi Kedua untuk kegunaan pengesanan awal MBPK.

7. Senarai Semak Pengesanan Perkembangan Bayi dan Kanak-Kanak 1 Bulan hingga 6 Tahun bagi Tujuan Pendidikan Edisi Kedua yang disertakan bersama-sama surat siaran ini adalah sebagai rujukan kepada semua pihak di bahagian KPM, jabatan pendidikan negeri (JPN), pejabat pendidikan daerah (PPD) dan institusi pendidikan swasta yang berdaftar dengan KPM bagi:

- 7.1 mengesan tahap perkembangan bayi dan kanak-kanak;
- 7.2 mengenal pasti tanda-tanda kelewatan dalam domain perkembangan bayi dan kanak-kanak;
- 7.3 mengenal pasti pencapaian bayi dan kanak-kanak;
- 7.4 mengenal pasti keperluan rujukan kepada pengamal perubatan;
- 7.5 merancang intervensi yang sesuai;
- 7.6 menyediakan perkhidmatan sokongan yang sesuai; dan
- 7.7 merancang pendidikan yang sesuai mengikut keperluan kanak-kanak.

8. Diingatkan bahawa Senarai Semak Pengesanan Perkembangan Bayi dan Kanak-Kanak 1 Bulan hingga 6 Tahun bagi Tujuan Pendidikan Edisi Kedua ini disediakan dalam konteks pendidikan untuk tujuan intervensi awal, merancang pelan pendidikan yang bersesuaian dengan tahap perkembangan bayi atau kanak-kanak yang berkaitan dan bukan bagi maksud kesihatan. Oleh itu, senarai semak ini digunakan sebagai rujukan dan tidak menjejaskan apa-apa senarai semak yang dikeluarkan oleh pihak berkuasa yang berkenaan termasuk KKM. Senarai semak ini juga tidak bertujuan mengganti penilaian dan diagnosis oleh pengamal perubatan profesional.

9. Surat siaran ini **berkuat kuasa serta-merta** mulai tarikh surat siaran ini dikeluarkan.

10. Senarai Semak Pengesanan Perkembangan Bayi dan Kanak-Kanak 1 Bulan hingga 6 Tahun bagi Tujuan Pendidikan Edisi Kedua boleh dimuat turun daripada laman sesawang KPM melalui pautan <https://www.moe.gov.my/muat-turun/pekeliling-dan-garis-panduan/surat-siaran>.

11. YBhg. Datuk/Dato'/Tuan/Puan hendaklah mengambil tindakan dan memastikan kandungan surat siaran ini dilaksanakan oleh semua pegawai yang bertanggungjawab di bahagian KPM, JPN, PPD dan institusi pendidikan bawah pentadbiran YBhg. Datuk/Dato'/tuan/puan.

Sekian.

"MALAYSIA MADANI"

"BERKHIDMAT UNTUK NEGARA"

Saya yang menjalankan amanah,

(DATUK HAJI PKNARUDDIN BIN HAJI GHAZALI)

Ketua Pengarah Pendidikan Malaysia
merangkap Ketua Pendaftar Institusi Pendidikan dan Guru
Kementerian Pendidikan Malaysia

- s.k.
1. YB Menteri Pendidikan
Kementerian Pendidikan Malaysia
 2. YB Timbalan Menteri Pendidikan
Kementerian Pendidikan Malaysia
 3. Ketua Setiausaha
Kementerian Pendidikan Malaysia
 4. Semua Timbalan Ketua Setiausaha
Kementerian Pendidikan Malaysia
 5. Semua Timbalan Ketua Pengarah Pendidikan Malaysia
Kementerian Pendidikan Malaysia
 6. Penasihat Undang-Undang
Kementerian Pendidikan Malaysia

KEMENTERIAN PENDIDIKAN

SENARAI SEMAK PENGESANAN PERKEMBANGAN BAYI DAN KANAK-KANAK 1 BULAN HINGGA 6 TAHUN BAGI TUJUAN PENDIDIKAN (EDISI KEDUA)

BAHAGIAN PENDIDIKAN KHAS
KEMENTERIAN PENDIDIKAN MALAYSIA

**SENARAI SEMAK PENGESANAN
PERKEMBANGAN BAYI DAN KANAK-KANAK
1 BULAN HINGGA 6 TAHUN
BAGI TUJUAN PENDIDIKAN
EDISI KEDUA**

Bahagian Pendidikan Khas
Kementerian Pendidikan Malaysia

Cetakan Pertama 2021
Cetakan Kedua 2023
Cetakan Ketiga 2024

© **Bahagian Pendidikan Khas, Kementerian Pendidikan Malaysia.**

Hak cipta terpelihara. Semua artikel, ilustrasi dan kandungan buku daripada penerbitan ini tidak boleh diterbitkan semula atau disimpan dalam bentuk yang boleh diperolehi semula atau disiarkan dalam sebarang bentuk dengan apa cara sekalipun termasuk elektronik, mekanikal, fotokopi, rakaman atau sebaliknya tanpa mendapat izin bertulis daripada Pengarah Bahagian Pendidikan Khas, Kementerian Pendidikan Malaysia.

Pengarah Bahagian Pendidikan Khas, Kementerian Pendidikan Malaysia berhak mengubah mana-mana maklumat yang terkandung dalam penerbitan ini daripada semasa ke semasa mengikut keperluan.

Diterbitkan oleh:

Bahagian Pendidikan Khas
Kementerian Pendidikan Malaysia
Aras 2, Blok E2, Kompleks Kerajaan Parcel E
Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan
62604 Putrajaya
Tel.: 03-8884 9190
Faks: 03-8888 6670

ISBN 978-967-26116-1-5

Perpustakaan Negara Malaysia

Data Pengkatalogan-dalam-Penerbitan

SENARAI SEMAK PENGESANAN PERKEMBANGAN BAYI DAN KANAK-KANAK 0 HINGGA 6 TAHUN/ Bahagian Pendidikan Khas, Kementerian Pendidikan Malaysia.
ISBN 978-967-26116-1-5

1. Child development.
 2. Infants--Development.
 3. Infants--Growth.
 4. Children with disabilities--Development.
 5. Government publications--Malaysia.
- I. Malaysia. Kementerian Pendidikan. Bahagian Pendidikan Khas.
305.231

Kata Alu-Aluan

MENTERI PENDIDIKAN

Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh,
Salam Malaysia MADANI.

Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) terus berusaha untuk memberi akses kepada pendidikan berkualiti secara holistik untuk semua pihak yang terlibat dalam pendidikan prasekolah seawal umur 4 tahun.

Pada tahun 2024, KPM menyahut hasrat YAB Perdana Menteri untuk memperkasa prasekolah kebangsaan dengan mengambil langkah proaktif untuk memberi tumpuan kepada pendidikan awal kanak-kanak melalui pelaksanaan Program Pengesanan Perkembangan dan Intervensi Murid Prasekolah (ProsPIM). Melalui program ini, perkembangan awal kanak-kanak prasekolah dipantau dan dikenal pasti dengan penggunaan Senarai Semak Pengesanan Perkembangan (SSP) Bayi dan Kanak-Kanak 1 Bulan Hingga 6 Tahun Bagi Tujuan Pendidikan. Hasil pengenalpastian tersebut, guru prasekolah akan menyediakan intervensi pembelajaran yang tepat dan bersesuaian bagi memastikan perkembangan setiap kanak-kanak mencapai potensi yang optimum.

Semoga penggunaan SSP dapat membantu memantapkan pendidikan awal kanak-kanak kepada pembinaan generasi muda pada masa hadapan untuk mencapai aspirasi Tujuh Teras Nadi Keunggulan KPM khususnya:

- Teras 2: Memberi penekanan kepada aspek karamah insaniah melalui pembentukan adab, akhlak dan integriti;
- Teras 3: Memberi perhatian terhadap isu kemiskinan multidimensi murid khususnya daripada keluarga B40; dan
- Teras 4: Memberi perhatian kepada isu keciciran pendidikan serta masalah literasi dan numerasi.

“Murid Ceria, Guru Bahagia, Sekolah Bitara dan Negara Sejahtera”

Sekian, terima kasih

YB FADHLINA SIDEK

KETUA SETIAUSAHA

Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh,
Salam Malaysia MADANI.

Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) sentiasa cakna terhadap perkembangan dan pembelajaran murid seawal peringkat prasekolah hinggalah ke pra universiti. Pada peringkat prasekolah, KPM memastikan penyediaan guru-guru prasekolah yang terlatih dan infrastruktur yang selesa untuk pembelajaran kanak-kanak. Kurikulum yang berfokuskan kepada perkembangan kemahiran yang berasaskan kepada teori pembelajaran awal kanak-kanak turut disediakan.

Pada tahun ini, KPM telah memantapkan pendidikan awal di prasekolah dengan pelaksanaan Program Pengesanan Perkembangan dan Intervensi Murid Prasekolah (ProsPIM). Melalui ProsPIM, tahap perkembangan kanak-kanak prasekolah disemak berdasarkan umur menggunakan senarai semak yang standard iaitu Senarai Semak Pengesanan Perkembangan Bayi dan Kanak-Kanak 1 Bulan Hingga 6 Tahun Bagi Tujuan Pendidikan (SSP). Senarai semak ini merupakan sumber utama dalam menentukan intervensi pembelajaran yang bakal disampaikan kepada kanak-kanak berkaitan.

Penggunaan SSP bukan sahaja dapat membantu guru memberi intervensi yang sesuai, malah memberi maklumat kepada pegawai bidang khusus di pusat perkhidmatan pendidikan khas untuk menawarkan perkhidmatan sokongan yang tepat serta intervensi lanjutan di fasiliti kesihatan bagi kanak-kanak yang menunjukkan ciri lewat perkembangan.

Sekian, terima kasih.

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'V' shape followed by a horizontal line and a small flourish.

DATUK HAJI RUJI BIN HAJI UBI

KETUA PENGARAH PENDIDIKAN MALAYSIA

Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh,
Salam Malaysia MADANI.

Syukur ke hadrat Allah SWT dan syabas diucapkan kepada Bahagian Pendidikan Khas atas kejayaan membangunkan Senarai Semak Pengesanan Perkembangan Bayi dan Kanak-Kanak 1 Bulan hingga 6 Tahun bagi Tujuan Pendidikan.

Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) menyedari kepentingan pengesanan awal ke atas kanak-kanak bagi membolehkan mereka menerima pendidikan yang tepat dan berkualiti serta sesuai dengan keupayaan mereka. Usaha ini amat penting ke arah pembinaan generasi yang mampu berdikari dan menyumbang kepada produktiviti negara.

Oleh itu, Senarai Semak Pengesanan Perkembangan Bayi dan Kanak-Kanak 1 Bulan hingga 6 Tahun bagi Tujuan Pendidikan (SSP) ini bukan sahaja disediakan bagi membantu para pendidik, malah ibu bapa serta penjaga juga boleh menggunakan SSP yang sama dalam mengenal pasti tahap perkembangan anak mereka. Maklumat yang diperolehi melalui SSP turut boleh membimbing pihak yang berkaitan untuk menentukan intervensi pembelajaran dan perkhidmatan sokongan yang sesuai diberikan kepada kanak-kanak seawal mungkin. Di samping itu, usaha ini akan membantu mengurangkan impak kelewatan perkembangan kanak-kanak yang mengikuti pembelajaran di sekolah.

Harapan saya semoga SSP ini dimanfaatkan sebaik mungkin sebagai salah satu pemangkin kepada pelaksanaan perkhidmatan sokongan dan intervensi pembelajaran yang berkesan di KPM.

Sekian, terima kasih.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Haji Azman Bin Haji Adnan', written over a horizontal line.

HAJI AZMAN BIN HAJI ADNAN

**PENGARAH
BAHAGIAN PENDIDIKAN KHAS**

Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh,
Salam Malaysia MADANI.

Penghasilan Senarai Semak Pengesanan Perkembangan Bayi dan Kanak-Kanak berumur 1 Bulan hingga 6 Tahun bagi Tujuan Pendidikan (SSP) ini merupakan satu usaha yang amat penting dalam mengurangkan impak kelewatan perkembangan bayi dan kanak-kanak. SSP membolehkan kelewatan perkembangan kanak-kanak dikesan lebih awal agar pelaksanaan intervensi serta aktiviti pembelajaran khususnya dari aspek kesediaan mereka untuk ke pendidikan formal dapat disediakan.

Intervensi awal merupakan satu perancangan pendidikan yang khusus kepada bayi atau kanak-kanak mulai sejak lahir sehingga umur persekolahan. Kefahaman dan pengetahuan intervensi sebaik-baiknya turut diberikan kepada ibu bapa atau keluarga terdekat agar wujud kesinambungan serta memberi impak yang baik kepada bayi atau kanak-kanak berkenaan.

Selain dari keperluan intervensi ke atas bayi atau kanak-kanak berkenaan, SSP juga dihasilkan atas usaha untuk mengenal pasti dan membolehkan perkhidmatan sokongan yang bertepatan dapat diberikan ke atas mereka. Sekiranya kanak-kanak masih tidak menunjukkan perkembangan yang sempurna, maka intervensi lanjutan boleh diberikan sama ada oleh pegawai bidang khusus di pusat perkhidmatan pendidikan khas (3PK) atau di fasiliti kesihatan yang berhampiran.

KPM yakin bahawa intervensi awal yang dirancang dengan betul dan tepat akan mampu meningkatkan potensi diri, menerapkan kebolehan untuk berdikari seterusnya meningkatkan kualiti hidup kanak-kanak yang mengalami kelewatan perkembangan.

Sekian, terima kasih.

DR. RODIAH BINTI IDRIS

KANDUNGAN

1.0 PENGENALAN	1
1.1 Kemahiran Motor	3
1.2 Penglihatan	3
1.3 Pendengaran	3
1.4 Pertuturan dan Bahasa	3
1.5 Personal Sosial	4
1.6 Kognitif	4
2.0 MATLAMAT	4
3.0 OBJEKTIF PENGESANAN AWAL	5
4.0 KUMPULAN SASARAN	5
5.0 PENTADBIR SSP	5
6.0 LANGKAH-LANGKAH PELAKSANAAN SSP	5
7.0 CARTA ALIR PELAKSANAAN SSP	7
SENARAI SEMAK PENGESANAN	8
PERKEMBANGAN BAYI 1 BULAN	9
PERKEMBANGAN BAYI 3 BULAN	10
PERKEMBANGAN BAYI 6 BULAN	11
PERKEMBANGAN BAYI 9 BULAN	12
PERKEMBANGAN BAYI 12 BULAN	13
PERKEMBANGAN KANAK-KANAK 18 BULAN	14
PERKEMBANGAN KANAK-KANAK 2 TAHUN	15
PERKEMBANGAN KANAK-KANAK 3 TAHUN	16
PERKEMBANGAN KANAK-KANAK 4 TAHUN	17
PERKEMBANGAN KANAK-KANAK 5 TAHUN	18
PERKEMBANGAN KANAK-KANAK 6 TAHUN	19
LAMPIRAN	20
SENARAI PUSAT PERKHIDMATAN PENDIDIKAN KHAS (3PK) **	31
RUJUKAN	35
PENGHARGAAN	37
SISIPAN: KIT INTERVENSI PERKEMBANGAN MURID PRASEKOLAH	

KEMENTERIAN PENDIDIKAN

**PANDUAN PENTADBIRAN
SENARAI SEMAK PENGESANAN PERKEMBANGAN
BAYI DAN KANAK-KANAK
1 BULAN HINGGA 6 TAHUN
BAGI TUJUAN PENDIDIKAN**

1.0 PENGENALAN

Selaras dengan Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia 2013-2025, Bahagian Pendidikan Khas (BPKhas) telah menghasilkan Senarai Semak Pengesanan Perkembangan Bayi dan Kanak-Kanak 1 Bulan Hingga 6 Tahun bagi Tujuan Pendidikan Edisi Kedua untuk mengenal pasti tahap perkembangan murid.

Senarai semak pengesanan (SSP) yang dihasilkan adalah berdasarkan kepada pencapaian tahap perkembangan (developmental milestone) normal bayi dan kanak-kanak mengikut umur. Perkembangan ini merupakan perubahan yang berlaku secara berterusan bermula dari lahir dan turut dipengaruhi oleh faktor baka dan persekitaran seseorang individu. Enam domain perkembangan yang utama menjadi asas kepada penilaian SSP; iaitu kemahiran motor, penglihatan, pendengaran, pertuturan dan bahasa, personal sosial, dan kognitif.

SSP merupakan satu senarai semak yang boleh dilaksanakan terutamanya oleh ibu bapa atau penjaga, guru, pendidik, dan pengasuh bayi dan kanak-kanak sama ada secara pemerhatian formal atau tidak formal. Penilaian ini boleh memberi gambaran awal tentang perkembangan bayi dan kanak-kanak dalam membantu pentadbir SSP mengenal pasti ciri-ciri ketidakupayaan mereka sekiranya berkaitan.

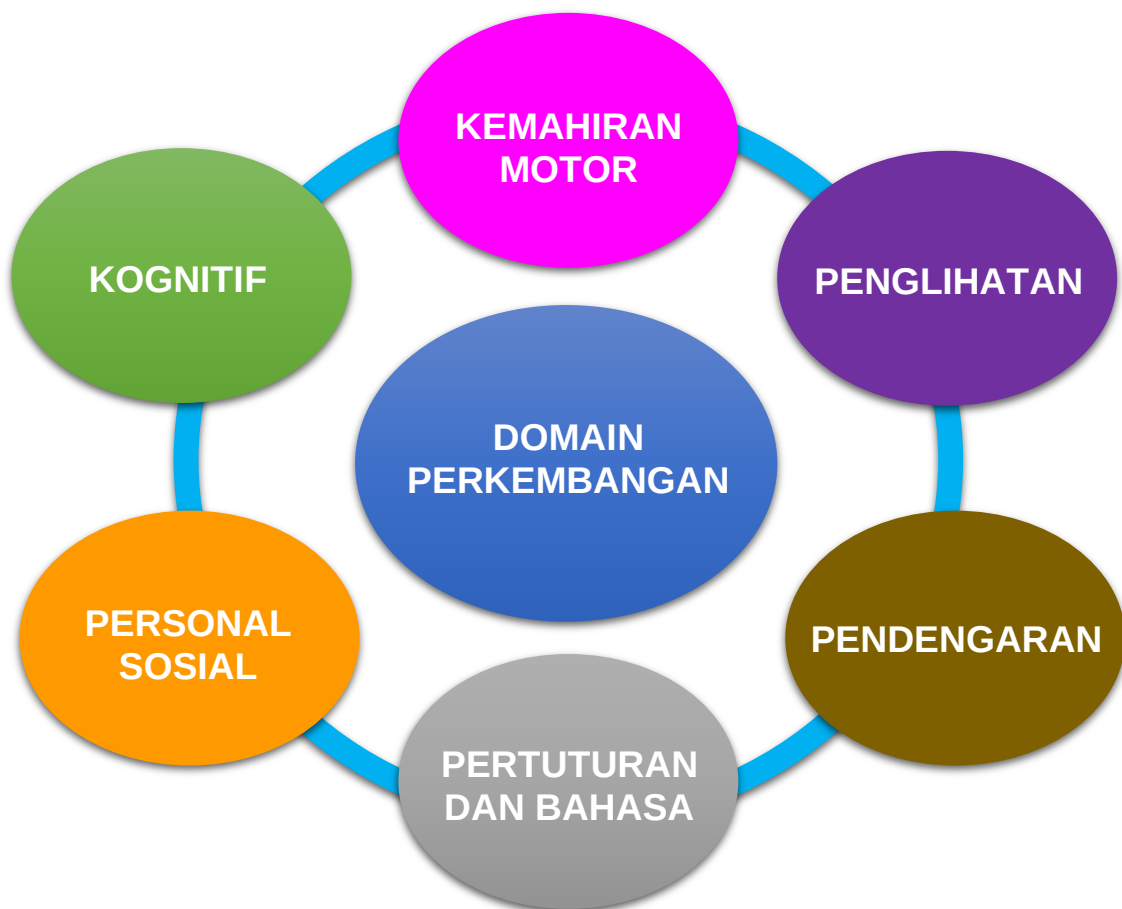
Sekiranya bayi dan kanak-kanak tidak mencapai perkembangan sepatutnya pada tahap umur tertentu, ini merupakan suatu indikator berlakunya kelewatan dalam perkembangan mereka. Oleh yang demikian, bayi atau kanak-kanak berkenaan perlu dirujuk kepada pegawai atau pengamal perubatan melalui perbincangan dan persetujuan ibu bapa atau penjaga dengan kadar segera.

Sejajar dengan Akta Orang Kurang Upaya 2008, Seksyen 36 (1b), SSP dibina bagi memastikan pengesanan awal ketidakupayaan dan intervensi yang tepat dapat dijalankan bagi mengelakkan ketidakupayaan yang lebih ketara. Pengesanan awal perkembangan bayi atau kanak-kanak merupakan satu proses yang penting dalam usaha mengurangkan atau mengelakkan impak ketidakupayaan yang berpanjangan. Di samping itu, pengesanan awal secara tidak langsung membantu mereka bergaul, bermain dan belajar bersama-sama rakan sebaya.

Tujuan utama pengesanan awal dilakukan adalah untuk mengenal pasti tahap perkembangan terkini bayi dan kanak-kanak, aspek lewat perkembangan, keperluan perkhidmatan sokongan dan intervensi awal serta merancang pelan pendidikan individu yang bersesuaian dengan tahap perkembangan mereka. Maklumat yang

diperoleh daripada hasil penilaian ini dapat digunakan untuk merancang aktiviti yang boleh meningkatkan keupayaan bayi atau kanak-kanak tersebut. Tanda-tanda kelewatan perkembangan boleh dirujuk dalam **Lampiran A**. Cadangan aktiviti rangsangan turut disertakan dalam **Lampiran B** sebagai rujukan pentadbir SSP bagi melaksanakan aktiviti yang bersesuaian.

Terdapat enam domain perkembangan utama SSP, iaitu kemahiran motor, penglihatan, pendengaran, pertuturan dan bahasa, personal sosial dan kognitif seperti dalam Rajah 1.

Rajah 1: Enam domain perkembangan utama SSP

Berikut adalah penerangan bagi setiap domain perkembangan yang dinilai dalam SSP:

1.1 Kemahiran Motor

Kemahiran motor terbahagi kepada tindak balas refleks, motor kasar dan motor halus.

i. Tindak balas refleks

Tindak balas refleks ialah pergerakan automatik terhadap rangsangan kemahiran motor yang diterima oleh badan. Tindak balas refleks sangat penting untuk perkembangan dan kefungsi sistem saraf.

ii. Motor kasar

Kemahiran motor kasar merangkumi perkembangan postur statik, keseimbangan badan dan beberapa jenis pergerakan seperti merangkak dan berjalan.

iii. Motor halus

Kemahiran motor halus pula ialah koordinasi badan antara pergerakan otot-otot yang lebih kecil pada tangan dalam aktiviti seperti menggunakan pensel, menggunting atau membutang. Kemahiran motor halus melibatkan pergerakan tangan dan jari-jemari seperti mengutip objek dan menggunakan sudu.

1.2 Penglihatan

Perkembangan penglihatan merangkumi penetapan visual, iaitu keupayaan melihat objek yang statik dan bergerak di persekitaran bayi dan kanak-kanak. Selain itu, kemahiran ini juga melibatkan pemahaman visual di mana mereka perlu memproses dan memahami perkara, situasi atau objek yang dilihat.

1.3 Pendengaran

Perkembangan pendengaran ialah kebolehan bayi dan kanak-kanak berupaya mengenal pasti arah bunyi, membezakan jenis-jenis bunyi persekitaran dan memahami bahasa yang digunakan.

1.4 Pertuturan dan Bahasa

Pertuturan dan bahasa adalah satu proses kognitif yang berkembang melalui interaksi dengan orang sekeliling serta dipengaruhi oleh faktor biologi, kognitif, psikososial dan keadaan persekitaran. Kemahiran berkomunikasi ialah kebolehan bayi dan kanak-kanak mengguna dan menggabungkan strategi komunikasi verbal dan bukan verbal bagi mendapatkan perhatian, permintaan, menunjukkan emosi, bertanya, menjawab soalan dan memberi komen.

1.5 Personal Sosial

Personal sosial merujuk kepada keupayaan bayi dan kanak-kanak untuk mengurus diri dan berinteraksi dengan orang lain. Kemahiran ini membolehkan mereka membentuk dan mengekalkan perhubungan serta belajar tentang tingkah laku yang sesuai dengan masyarakat dan budaya setempat. Kemahiran ini turut merangkumi kawalan emosi, iaitu keupayaan mereka untuk menzahirkan emosi yang bersesuaian dan efektif untuk membentuk serta mengekalkan hubungan sosial.

1.6 Kognitif

Kemahiran kognitif ialah keupayaan bayi dan kanak-kanak untuk mengguna dan mengintegrasikan proses mental seperti pengamatan, persepsi, memori dan pemahaman konsep bagi menyelesaikan masalah. Kemahiran ini merangkumi kebolehan untuk memberi perhatian, keupayaan untuk mengatur diri (self-organisation) dan mengawal diri (self-regulation).

Diingatkan bahawa Senarai Semak Pengesanan Perkembangan Bayi dan Kanak-Kanak 1 Bulan hingga 6 Tahun bagi Tujuan Pendidikan Edisi Kedua disediakan dalam konteks pendidikan untuk tujuan intervensi awal serta merancang pelan pendidikan yang bersesuaian dengan tahap perkembangan bayi dan kanak-kanak yang berkaitan dan bukan bagi maksud kesihatan. Oleh itu, senarai semak ini digunakan sebagai rujukan dan tidak menjejaskan apa-apa senarai semak yang dikeluarkan oleh pihak berkuasa yang berkenaan termasuk Kementerian Kesihatan Malaysia dan tidak bertujuan menggantikan penilaian dan diagnosis oleh pengamal perubatan profesional.

2.0 MATLAMAT

Senarai Semak Pengesanan Perkembangan Bayi dan Kanak-kanak 1 Bulan hingga 6 Tahun bagi Tujuan Pendidikan Edisi Kedua ini dibangunkan untuk memberi pendedahan kepada individu yang terlibat secara langsung dalam pendidikan awal kanak-kanak, guru dan ibu bapa atau penjaga tentang keperluan pengesanan awal perkembangan bayi atau kanak-kanak.

Panduan ini diharap dapat membantu semua pihak yang berkepentingan memahami konsep pengesanan perkembangan dan seterusnya melakukan pengesanan seawal mungkin terhadap kanak-kanak dalam lingkungan umur perkembangan yang kritikal, iaitu 1 bulan hingga 6 tahun. Pengesanan awal yang dijalankan dan diikuti intervensi yang tepat pada masanya boleh mengurangkan impak ketidakupayaan dan membolehkan mereka mengikuti pembelajaran dengan berkesan.

3.0 OBJEKTIF PENGESANAN AWAL

Pengesanan awal dilakukan bertujuan untuk:

- i. mengesan tahap perkembangan bayi dan kanak-kanak;
- ii. mengenal pasti tanda-tanda kelewatan dalam domain perkembangan bayi dan kanak-kanak;
- iii. mengenal pasti pencapaian bayi dan kanak-kanak;
- iv. mengenal pasti keperluan rujukan kepada pengamal perubatan;
- v. merancang intervensi yang sesuai;
- vi. menyediakan perkhidmatan sokongan yang sesuai; dan
- vii. merancang pendidikan yang bersesuaian mengikut keperluan kanak-kanak.

4.0 KUMPULAN SASARAN

Kumpulan sasaran pengguna SSP ialah:

- i. bayi dan kanak-kanak yang berumur 1 hingga 47 bulan (1 bulan hingga 3 tahun 11 bulan); dan
- ii. kanak-kanak prasekolah yang berumur 4 tahun hingga 6 tahun 11 bulan.

5.0 PENTADBIR SSP

SSP merupakan senarai semak berbentuk penilaian yang berdasarkan pemerhatian dan boleh dilaksanakan oleh:

- i. ibu bapa atau penjaga;
- ii. semua guru, pendidik prasekolah, tabika, tadika atau pusat perkembangan kanak-kanak di institusi kerajaan dan swasta; dan
- iii. pengasuh taska atau pusat jagaan kanak-kanak di institusi kerajaan dan swasta.

Pentadbir SSP perlu mengenali bayi dan kanak-kanak yang hendak dinilai sekurang-kurangnya dalam tempoh tiga bulan.

6.0 LANGKAH-LANGKAH PELAKSANAAN SSP

Langkah-langkah pelaksanaan SSP ialah seperti yang berikut:

- i. kenal pasti bayi atau kanak-kanak yang berkemungkinan mempunyai ciri-ciri lewat perkembangan berdasarkan pemerhatian;
- ii. baca dan fahami panduan pentadbiran dalam dokumen Senarai Semak Pengesanan Bayi dan Kanak-Kanak 1 Bulan hingga 6 Tahun bagi Tujuan Pendidikan Edisi Kedua.

iii. SSP boleh ditadbir secara:

- a) pemerhatian tidak formal dengan melihat perlakuan bayi atau kanak-kanak semasa melakukan aktiviti seharian.
- b) penilaian formal dengan memberi arahan kepada bayi atau kanak-kanak untuk melakukan sesuatu kemahiran yang jarang dilakukan dalam aktiviti harian.

iv. SSP perlu diisi atau disiapkan dalam **tempoh masa satu hari** sahaja supaya maklumat yang diperoleh bagi setiap domain tepat dan konsisten dengan perkembangan umur semasa.

v. pilih senarai semak mengikut umur bayi atau kanak-kanak.

vi. isi senarai semak dengan lengkap, tanda dengan betul dan ambil tindakan yang sewajarnya seperti yang berikut:

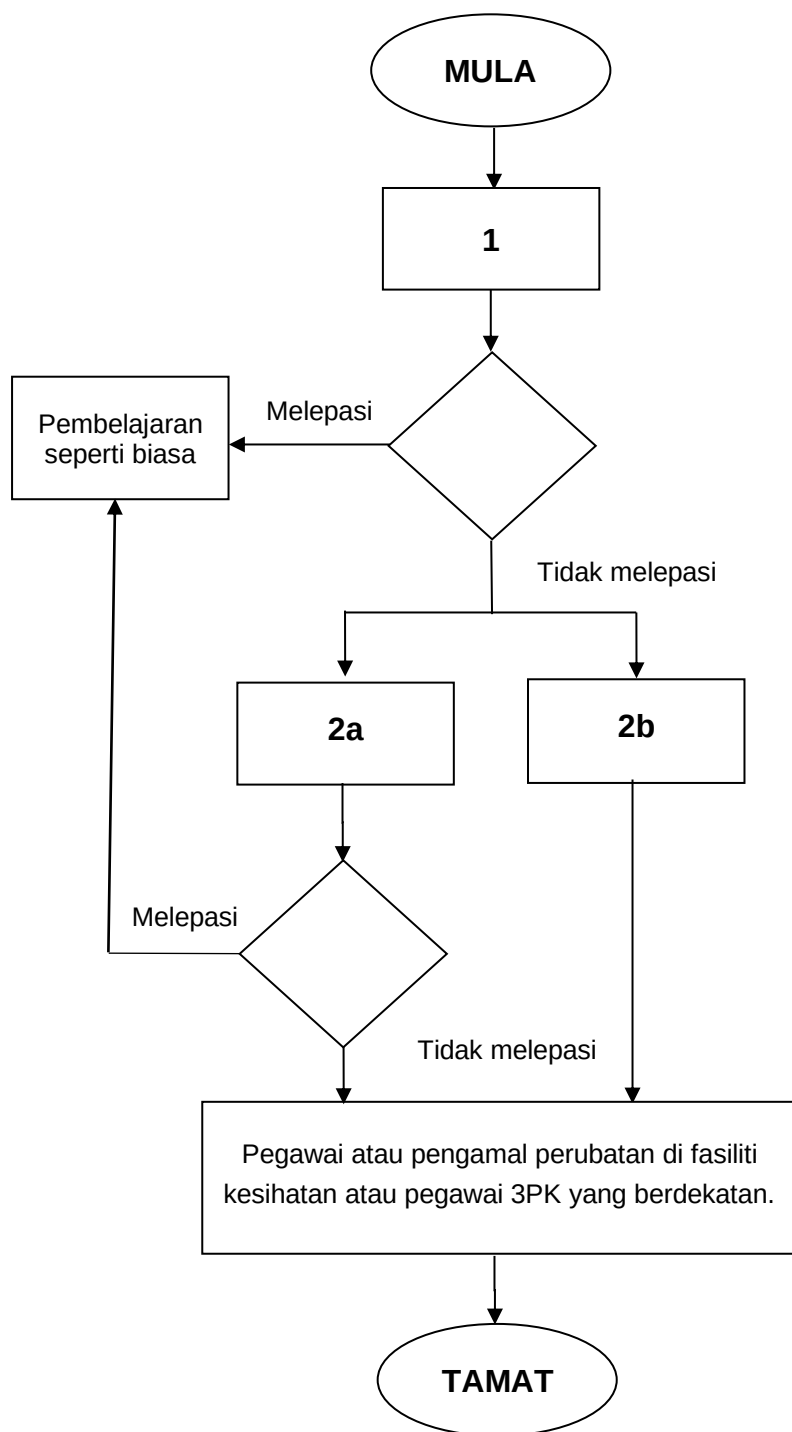
Bilangan Tanda	Tindakan
DUA atau lebih tanda (X) pada tarikh penilaian.	Ibu bapa atau penjaga perlu merujuk segera kepada pegawai atau pengamal perubatan di fasiliti kesihatan atau pegawai bidang khusus di Pusat Perkhidmatan Pendidikan Khas (3PK) yang berdekatan untuk penilaian lanjut.
SATU tanda (X) pada item kemahiran yang mempunyai tanda ' * ' pada tarikh penilaian.	
SATU tanda (X) atau lebih semasa penilaian semula.	
SATU tanda (X) bagi item yang TIDAK bertanda ' * '.	Pentadbir SSP perlu membuat penilaian semula: • dalam jangka masa dua bulan bermula dari tarikh penilaian pertama bagi bayi yang berumur 23 bulan ke bawah; dan • dalam jangka masa tiga bulan bermula dari tarikh penilaian pertama bagi yang berumur dua tahun ke atas.

Jadual 1: Tindakan yang perlu dilakukan berdasarkan penilaian

Pentadbir SSP boleh merujuk kepada contoh-contoh borang yang telah lengkap diisi berserta cadangan tindakan dalam **Lampiran C**. Rujukan kepada pegawai bidang khusus di Pusat Perkhidmatan Pendidikan Khas (3PK) bagi perkhidmatan penilaian, intervensi dan konsultasi boleh dilakukan melalui Sektor Pendidikan Khas di Jabatan Pendidikan Negeri (JPN) yang terdekat. Pegawai bidang khusus di 3PK terdiri daripada ahli profesion sains bersekutu yang bertauliah, iaitu:

- i. Ahli Audiologi;
- ii. Ahli Psikologi Klinikal;
- iii. Ahli Psikologi Pendidikan;
- iv. Ahli Terapi Pertuturan Bahasa;
- v. Ahli Terapi Cara Kerja;
- vi. Ahli Fisioterapi; dan
- vii. Pegawai Intervensi.

7.0 CARTA ALIR PELAKSANAAN SSP

1. Pentadbir SSP melaksanakan SSP kepada bayi atau kanak-kanak yang berkemungkinan mempunyai ciri-ciri lewat perkembangan mengikut umur semasa ***.

2a. Sekiranya bayi atau kanak-kanak mendapat hanya satu tanda (X), penilaian semula perlu dibuat selepas:

- 2 bulan bagi umur 1 – 23 bulan dan;
- 3 bulan bagi umur 2 tahun ke atas, dari tarikh penilaian pertama.

2b. Sekiranya bayi atau kanak-kanak mendapat dua atau lebih tanda (X) atau satu tanda (X) pada item yang bertanda ' * ', ibu bapa atau penjaga perlu merujuk kepada pegawai atau pengamal perubatan atau pegawai bidang khusus di Pusat Perkhidmatan Pendidikan Khas (3PK).

Sekiranya khidmat nasihat diperlukan bagi kes yang dinilai oleh guru yang mana murid mendapat skor seperti di 2(b) dan tidak melepasi penilaian 2(a), sila hubungi **Pusat Perkhidmatan Pendidikan Khas, Sektor Pendidikan Khas di JPN yang terdekat**.

*** Guru dan pengasuh taska atau pusat jagaan perlu mendapatkan kebenaran ibu bapa atau penjaga sebelum menggunakan SSP seperti dalam **Lampiran D**.

KEMENTERIAN PENDIDIKAN

**SENARAI SEMAK PENGESANAN PERKEMBANGAN
BAYI DAN KANAK - KANAK
1 BULAN HINGGA 6 TAHUN
BAGI TUJUAN PENDIDIKAN**

SENARAI SEMAK PENGESANAN PERKEMBANGAN BAYI 1 BULAN

(Untuk kegunaan bayi berumur 1 bulan hingga 2 bulan bagi tujuan pendidikan)

Nama : _____	Nama ibu bapa/penjaga : _____
Tarikh lahir : _____	Nombor telefon : _____
No. K.P/ Sijil Kelahiran : _____	Alamat: _____
Tempat penilaian : _____	_____

Arahan: Tandakan (/) untuk kemahiran yang tercapai, atau
(X) untuk kemahiran yang tidak tercapai

BIL.	DOMAIN/ ITEM	TANDA	CATATAN
Tindak balas refleks			
1	* Bayi menoleh ke arah pipi atau tepi mulutnya apabila disentuh atau diusap (Rooting Reflex).		
2	Bayi menggenggam tangan sendiri (Grasp Reflex).		
3	* Bayi menghisap susu dengan baik (Sucking Reflex).		
Motor Halus			
4	Menggenggam jari ibu bapa atau penjaga apabila jari ibu bapa atau penjaga diletakkan di tapak tangan bayi.		
Penglihatan			
5	* Mengerdipkan mata apabila terdedah dengan cahaya dan apabila tangan ditepuk di hadapan muka.		
Pendengaran			
6	* Terkejut pada bunyi kuat.		
Pertuturan dan Bahasa			
7	* Mengeluarkan bunyi (cooing). Contoh: bunyi "aah, oo, gah, uu".		
Kelakuan (Personal Sosial)			
8	Senyum secara spontan.		
Kognitif			
9	Memandang muka ibu bapa atau penjaga pada jarak dekat.		
10	Melihat pergerakan objek atau orang pada jarak yang dekat (dengan jarak satu (1) lengan).		

* item perkembangan yang penting bagi umur tersebut

Tandatangan penilai	: _____
Nama	: _____
Tarikh penilaian	: _____

SENARAI SEMAK PENGESANAN PERKEMBANGAN BAYI 3 BULAN

(Untuk kegunaan bayi berumur 3 bulan hingga 5 bulan bagi tujuan pendidikan)

Nama : _____	Nama ibu bapa/penjaga : _____
Tarikh lahir : _____	Nombor telefon : _____
No. K.P/ Sijil Kelahiran : _____	Alamat: _____
Tempat penilaian : _____	_____

Arahan: Tandakan (/) untuk kemahiran yang tercapai, atau
(X) untuk kemahiran yang tidak tercapai

BIL.	DOMAIN/ ITEM	TANDA	CATATAN
Motor Kasar			
1	* Menggerakkan seluruh anggota badan.		
2	* Berupaya menegakkan kepala semasa didukung.		
3	Memaut jari-jemari ibu bapa atau penjaga apabila ditarik untuk duduk.		
Motor Halus			
4	Memegang atau menggoncang mainan apabila diletak pada tangan dalam tempoh singkat (dalam tempoh lima (5) saat).		
5	Membelek dan bermain jari jemari sendiri.		
Penglihatan			
6	Memberi tumpuan kepada objek yang berada di sekeliling.		
Pendengaran			
7	* Menunjukkan respon dan memalingkan kepala mengikut arah sumber bunyi.		
Pertuturan dan Bahasa			
8	* Menghasilkan bunyi seperti mengekek, mendengus atau menjerit.		
9	Menangis atau merengek apabila tidak selesa, sakit atau lapar dan sebagainya.		
Kelakuan (Personal Sosial)			
10	Senyum atau membalas senyuman kepada ibu bapa atau penjaga.		
Kognitif			
11	Memberi tindak balas apabila ibu bapa atau penjaga mengeletek dan bermain bersamanya.		

* item perkembangan yang penting bagi umur tersebut

Tandatangan penilai	: _____
Nama	: _____
Tarikh penilaian	: _____

SENARAI SEMAK PENGESANAN PERKEMBANGAN BAYI 6 BULAN

(Untuk kegunaan bayi berumur 6 bulan hingga 8 bulan bagi tujuan pendidikan)

Nama : _____	Nama ibu bapa/penjaga : _____
Tarikh lahir : _____	Nombor telefon : _____
No. K.P/ Sijil Kelahiran : _____	Alamat: _____
Tempat penilaian : _____	_____

Arahan: Tandakan (/) untuk kemahiran yang tercapai, atau
(X) untuk kemahiran yang tidak tercapai

BIL.	DOMAIN/ITEM	TANDA	CATATAN
Motor Kasar			
1	* Meniarap dan menelentang.		
2	Duduk dengan sokongan atau bantuan (dipegang oleh orang lain).		
Motor Halus			
3	* Boleh menggenggam objek (contoh: menggenggam permainan bersaiz kecil).		
Penglihatan			
4	Mata mengikut arah objek yang digerakkan (contoh: kiri, kanan, atas dan bawah).		
Pendengaran			
5	* Menunjukkan reaksi kepada arah sumber bunyi daripada orang atau persekitaran (contoh: menoleh, menangis, terkejut atau terdiam).		
Pertuturan dan Bahasa			
6	Menyebut suku kata berulang kali (contoh: pa..pa..pa, ma..ma..ma).		
7	Menghasilkan bunyi seperti ketawa, menjerit, mengekek dan bunyi tidak bermakna apabila diajak bercakap (contoh: aah... oo... mm... daa, menyembur air liur dan sebagainya).		
Kelakuan (Personal Sosial)			
8	Mengangkat tangan minta didukung.		
9	Bermain sendiri seperti bermain jari jemari tangan dan kaki.		
10	Memberi respons apabila melihat diri melalui cermin (contoh: senyum, ketawa).		
Kognitif			
11	Boleh mencapai objek yang diletakkan di hadapan.		

* item perkembangan yang penting bagi umur tersebut

Tandatangan penilai	: _____
Nama	: _____
Tarikh penilaian	: _____

SENARAI SEMAK PENGESANAN PERKEMBANGAN BAYI 9 BULAN

(Untuk kegunaan bayi berumur 9 bulan hingga 11 bulan bagi tujuan pendidikan)

Nama : _____	Nama ibu bapa/penjaga : _____
Tarikh lahir : _____	Nombor telefon : _____
No. K.P/ Sijil Kelahiran : _____	Alamat: _____
Tempat penilaian : _____	_____

Arahan: Tandakan (/) untuk kemahiran yang tercapai, atau
(X) untuk kemahiran yang tidak tercapai

BIL.	DOMAIN/ITEM	TANDA	CATATAN
Motor Kasar			
1	* Duduk sendiri tanpa sokongan atau bantuan.		
2	Mula cuba untuk merangkak.		
Motor Halus			
3	* Memindahkan objek dari satu tangan ke tangan sendiri yang lain (contoh pindah objek dari tangan kiri ke tangan kanan-kanak dan sebaliknya).		
4	Menyentuh, mencucuk atau mengutip objek kecil dengan menggunakan jari telunjuk dan ibu jari (Pincer Grasp).		
Penglihatan			
5	Memerhati dan mengikut pergerakan objek yang sedang atau telah jatuh.		
Pendengaran			
6	* Mencari sumber bunyi persekitaran.		
Pertuturan dan Bahasa			
7	* Meniru dan membuat bunyi pertuturan yang panjang (contoh: pa-pa-ba-da-ka-ba-ga dan sebagainya).		
8	Memahami perkataan 'tak boleh' dan 'bye'.		
Kelakuan (Personal Sosial)			
9	Pandang apabila orang berinteraksi dengannya.		
10	Menunjukkan reaksi yang berbeza apabila melihat ibu bapa atau penjaga dan orang lain (contoh senyum, berkerut, menyorok wajah, malu dan sebagainya).		
11	Bermain ci-ku-cak (Peek-A-Boo).		
Kognitif			
12	Manipulasi objek seperti mengetuk objek, menekan butang, menarik kain atau menjatuhkan objek secara sengaja.		
13	Memasukkan objek ke dalam mulut.		
14	Mencuba untuk mencapai objek yang jatuh.		

* item perkembangan yang penting bagi umur tersebut

Tandatangan penilai : _____
 Nama : _____
 Tarikh penilaian : _____

SENARAI SEMAK PENGESANAN PERKEMBANGAN BAYI 12 BULAN

(Untuk kegunaan bayi berumur 12 bulan hingga 17 bulan bagi tujuan pendidikan)

Nama : _____	Nama ibu bapa/penjaga : _____
Tarikh lahir : _____	Nombor telefon : _____
No. K.P/ Sijil Kelahiran : _____	Alamat: _____
Tempat penilaian : _____	_____

Arahan: Tandakan (/) untuk kemahiran yang tercapai, atau
(X) untuk kemahiran yang tidak tercapai

BIL.	DOMAIN/ITEM	TANDA	CATATAN
Motor Kasar			
1	Berdiri dengan bantuan.		
2	Berjalan sambil memegang sebelah tangan ibu bapa atau memaut pada perabot.		
Motor Halus			
3	Menyelak muka surat pada buku yang tebal.		
4	Menunjuk dengan jari telunjuk pada objek yang diminati.		
5	* Boleh mengutip objek kecil di sekitarnya tanpa meletakkan siku, lengan dan pergelangan tangan pada permukaan.		
Penglihatan			
6	Memasukkan objek ke dalam lubang berdasarkan bentuk objek (contoh: shape sorter, insert puzzle).		
Pendengaran			
7	Terus menoleh apabila nama dipanggil.		
Pertuturan dan Bahasa			
8	Boleh mengikut arahan mudah (contoh: mari sini, jom, bagi ayah, angkat tangan dan sebagainya).		
9	Mula menggunakan sekurang-kurangnya satu perkataan mengikut situasi yang sesuai (perkataan hendaklah bermakna, contoh: bola, mama, nak).		
Kelakuan (Personal Sosial)			
10	Melambai dan menepuk tangan.		
11	Menghulurkan tangan apabila hendak dipakaikan baju dan kaki apabila hendak memakai seluar atau kasut.		
Kognitif			
12	Mencari benda tersembunyi di pelbagai lokasi.		
13	Boleh menggunakan objek mengikut kegunaan yang betul (contoh: menggunakan sudu, sikat, cawan, telefon).		

* item perkembangan yang penting bagi umur tersebut

Tandatangan penilai : _____
 Nama : _____
 Tarikh penilaian : _____

SENARAI SEMAK PENGESANAN PERKEMBANGAN KANAK-KANAK 18 BULAN

(Untuk kegunaan kanak-kanak berumur 18 bulan hingga 23 bulan bagi tujuan pendidikan)

Nama : _____ Nama ibu bapa/penjaga : _____
 Tarikh lahir : _____ Nombor telefon : _____
 No. K.P/ Sijil : _____ Alamat: _____
 Kelahiran : _____
 Tempat penilaian : _____

Arahan: Tandakan (/) untuk kemahiran yang tercapai, atau
 (X) untuk kemahiran yang tidak tercapai

BIL.	DOMAIN/ITEM	TANDA	CATATAN
Motor Kasar			
1	* Berjalan sendiri.		
2	Memanjat tangga, meja, kerusi dan lain-lain.		
Motor Halus			
3	* Menconteng menggunakan krayon, pensel atau pen.		
4	Boleh membuka beberapa helaian muka surat buku.		
5	Membina menara menggunakan tiga blok atau kiub mainan.		
Penglihatan			
6	Memerhati pergerakan orang yang dikenali pada sesuatu jarak.		
7	Boleh menunjuk (dengan jari) pada objek yang diminati di jarak yang jauh.		
8	Suka melihat gambar-gambar dalam buku.		
Pendengaran			
9	Menunjuk kepada objek atau gambar yang disebut oleh orang lain (contoh: ibu sebut kucing, anak tunjuk kucing).		
Pertuturan dan Bahasa			
10	Menggunakan sekurang-kurangnya 6 – 20 perkataan dalam rutin harian (perkataan hendaklah bermakna, contoh: susu, air, makan dan tidur).		
11	Menggabungkan dua perkataan dalam satu ayat pendek (contoh: nak susu, kucing tidur, jom main).		
Kelakuan (Personal Sosial)			
12	Memeluk anak patung atau patung haiwan.		
13	Memegang dan minum menggunakan cawan tanpa bantuan.		
14	Meniru aktiviti orang dewasa (contoh: lap meja, sikat rambut, menyapu dan lain-lain).		
Kognitif			
15	* Tidak lagi memasukkan objek ke dalam mulut.		
16	Menjatuhkan atau memasuk semula beberapa alat permainan atau objek ke dalam bekas, kotak, mangkuk dan sebagainya.		

* item perkembangan yang penting bagi umur tersebut

Tandatangan penilai : _____
 Nama : _____
 Tarikh penilaian : _____

SENARAI SEMAK PENGESANAN PERKEMBANGAN KANAK-KANAK 2 TAHUN

(Untuk kegunaan kanak-kanak berumur 24 bulan hingga 35 bulan bagi tujuan pendidikan)

Nama : _____	Nama ibu bapa/penjaga : _____
Tarikh lahir : _____	Nombor telefon : _____
No. K.P/ Sijil Kelahiran : _____	Alamat: _____
Tempat penilaian : _____	_____

Arahan: Tandakan (/) untuk kemahiran yang tercapai, atau
(X) untuk kemahiran yang tidak tercapai

BIL.	DOMAIN/ITEM	TANDA	CATATAN
Motor Kasar			
1	* Berlari 10 kaki ke hadapan.		
2	Menolak dan menarik permainan beroda (contoh: basikal, kereta mainan).		
3	* Cuba menyepak dan menendang bola bersaiz besar dengan perlahan.		
Motor Halus			
4	Membina menara menggunakan tujuh blok atau kiub mainan.		
5	Meniru lukisan garisan menegak (contoh: I).		
6	Boleh memasukkan tali ke dalam lubang manik besar.		
Penglihatan			
7	Menganggar ketinggian atau kedalaman (depth) sesuatu objek (contoh: apabila menurun katil, sofa, tangga atau melangkah lubang atau longkang).		
Pertuturan dan Bahasa			
8	Boleh mengikut arahan mudah (contoh: "Ambil bola di atas meja").		
9	* Menunjuk atau menamakan gambar atau objek apabila ditanya oleh orang lain.		
10	Sering meniru perkataan yang didengari daripada orang lain.		
Kelakuan (Personal Sosial)			
11	Bermain anak patung atau patung haiwan (contoh: memeluk, cium, memberi makanan kepada <i>teddy bear</i> atau anak patung).		
12	Bermain berdekatan dengan orang lain tetapi tidak suka berkongsi permainan.		
Kognitif			
13	Meletak semula barang di tempatnya (contoh: simpan mainan di dalam bekas mainan).		
14	Menggunakan 1 objek sebagai benda lain (contoh: alat kawalan jauh sebagai telefon, blok kayu sebagai kereta).		

* item perkembangan yang penting bagi umur tersebut

Tandatangan penilai : _____
 Nama : _____
 Tarikh penilaian : _____

SENARAI SEMAK PENGESANAN PERKEMBANGAN KANAK-KANAK 3 TAHUN

(Untuk kegunaan kanak-kanak berumur 36 bulan hingga 47 bulan bagi tujuan pendidikan)

Nama : _____	Nama ibu bapa/penjaga : _____
Tarikh lahir : _____	Nombor telefon : _____
No. K.P/ Sijil Kelahiran : _____	Alamat: _____
Tempat penilaian : _____	_____

Arahan: Tandakan (/) untuk kemahiran yang tercapai, atau
(X) untuk kemahiran yang tidak tercapai

BIL.	DOMAIN/ ITEM	TANDA	CATATAN
Motor Kasar			
1	Cekap menggunakan kaki seperti melompat dan memanjat.		
2	Naik tangga berselang kaki tanpa bantuan.		
Motor Halus			
3	Membina menara menggunakan 9 – 10 kiub.		
4	Boleh menyalin bentuk bulat.		
5	Boleh menggunting hujung kertas (Snipping).		
Pertuturan dan Bahasa			
6	Mengikut dua peringkat arahan dalam satu masa (contoh: "letak beg atas meja dan susun kasut dalam rak").		
7	Boleh memberitahu nama penuh sendiri.		
8	Membina ayat menggunakan tiga hingga empat perkataan dengan lancar (contoh: saya suka makan roti, ibu tolong buka pintu).		
Kelakuan (Personal Sosial)			
9	Bermain permainan olok-olok (Pretend Play) menggunakan objek bersama-sama kawan (contoh: bermain masak-masak, memandu kereta).		
10	* Boleh menyuap makanan ke mulut menggunakan sudu, garfu atau tangan dengan baik (kurang bersepah).		
11	* Boleh memakai dan menanggalkan baju t-shirt dan seluar tanpa bantuan.		
Kognitif			
12	Memadankan dua atau tiga warna asas seperti warna merah, kuning, hijau.		
13	Menyelesaikan masalah mudah seperti mengambil kerusi untuk mencapai objek di tempat tinggi.		
14	Boleh mengecam bentuk asas 		

* item perkembangan yang penting bagi umur tersebut

Tandatangan penilai : _____
 Nama : _____
 Tarikh penilaian : _____

SENARAI SEMAK PENGESANAN PERKEMBANGAN KANAK-KANAK 4 TAHUN

(Untuk kegunaan kanak-kanak berumur 48 bulan hingga 59 bulan bagi tujuan pendidikan)

Nama : _____	Nama ibu bapa/penjaga : _____
Tarikh lahir : _____	Nombor telefon : _____
No. K.P/ Sijil Kelahiran : _____	Alamat: _____
Tempat penilaian : _____	_____

Arahan: Tandakan (/) untuk kemahiran yang tercapai, atau
(X) untuk kemahiran yang tidak tercapai

BIL.	DOMAIN/ITEM	TANDA	CATATAN
Motor Kasar			
1	Lompat ke hadapan dengan sebelah kaki.		
2	Berlari laju dan berhenti tanpa jatuh.		
3	Turun tangga berselang kaki tanpa bantuan.		
Motor Halus			
4	Meniru tanda palang (+).		
5	Boleh melukis gambar orang yang mempunyai sekurang-kurangnya tiga daripada anggota badan seperti kepala, mata, hidung, mulut, leher, badan, rambut, atau tangan.		
6	Boleh menggunting kertas menjadi separuh dalam satu garisan lurus.		
Pertuturan dan Bahasa			
7	Menjawab soalan berkaitan aktiviti harian (contoh: Apa awak buat bila lapar? "Saya makan atau makan nasi").		
8	Boleh menerangkan dua perkara tentang sesuatu objek dengan jelas (contoh: Kereta ada empat tayar, kereta laju, kertas warna merah).		
9	Boleh bertanya soalan mengguna soalan 'Apa?', 'Kenapa?' 'Bagaimana?' (contoh: "Kenapa awak nangis?").		
Kelakuan (Personal Sosial)			
10	Bermain dengan melakonkan semula sesuatu watak (contoh: berlakon watak cikgu, doktor atau polis).		
11	Membasuh atau mengeringkan tangan menggunakan kain atau tisu tanpa bantuan.		
12	Boleh memberitahu nama sekurang-kurangnya dua orang kawan tidak termasuk adik-beradik.		
Kognitif			
13	Boleh menggunakan blok atau kiub untuk membina menara atau beberapa jambatan daripada 10 atau lebih blok atau kiub.		
14	Boleh mengira lima objek yang dilihat satu persatu mengikut urutan (contoh: "ada 1, 2, 3, 4, 5 kereta").		
15	Memahami konsep 'sama' dan 'berbeza' (contoh: 'itik' dan 'matahari' kuning, "ini baju, bukan seluar").		

Tandatangan penilai : _____
 Nama : _____
 Tarikh penilaian : _____

SENARAI SEMAK PENGESANAN PERKEMBANGAN KANAK-KANAK 5 TAHUN

(Untuk kegunaan kanak-kanak berumur 60 bulan hingga 71 bulan bagi tujuan pendidikan)

Nama : _____	Nama ibu bapa/penjaga : _____
Tarikh lahir : _____	Nombor telefon : _____
No. K.P/ Sijil Kelahiran : _____	Alamat: _____
Tempat penilaian : _____	_____

Arahan: Tandakan (/) untuk kemahiran yang tercapai, atau
(X) untuk kemahiran yang tidak tercapai

BIL.	DOMAIN/ITEM	TANDA	CATATAN
Motor Kasar			
1	Boleh berdiri dengan satu kaki selama 8 – 10 saat.		
2	* Berskip (Skipping) menggunakan dua (2) kaki atau secara berselang seli.		
3	Membaling dan menangkap bola menggunakan kedua-dua tangan.		
Motor Halus			
4	Boleh menggunting bentuk bulat atau segi empat tepat (petak).		
5	Boleh membutang baju, membuka atau menutup zip pakaian sendiri.		
6	Boleh melukis orang dengan sempurna (contoh: lukis orang yang mempunyai kepala, badan, tangan dan kaki).		
Pertuturan dan Bahasa			
7	Boleh memahami dan menggunakan konsep perbandingan (contoh: “kereta besar, tapi bas lagi besar”, “daun ringan, batu berat”).		
8	Boleh mengulang ayat yang didengari (sekurang-kurangnya lima patah perkataan dan ke atas).		
9	Boleh bertutur menggunakan empat hingga lima perkataan dalam satu ayat dengan tatabahasa dan bunyi sebutan yang betul (contoh: “Saya ternampak kereta berwarna kuning”).		
Kelakuan (Personal Sosial)			
10	Boleh mengambil giliran dan berkongsi barang dengan kanak-kanak lain.		
11	Mempamerkan sikap mengambil berat terhadap orang lain atau adik beradik yang lebih muda.		
12	Boleh menggunakan tandas tanpa bantuan.		
Kognitif			
13	Boleh mengira satu hingga 15 mengikut turutan dengan betul.		
14	Boleh menyebut sekurang-kurangnya empat huruf pada nama sendiri apabila ditunjuk.		
15	Memahami konsep seperti masa (contoh: semalam, esok, sekarang dan lain-lain).		

* item perkembangan yang penting bagi umur tersebut

Tandatangan penilai : _____
 Nama : _____
 Tarikh penilaian : _____

SENARAI SEMAK PENGESANAN PERKEMBANGAN KANAK-KANAK 6 TAHUN

(Untuk kegunaan kanak-kanak berumur 72 bulan hingga 83 bulan bagi tujuan pendidikan)

Nama : _____	Nama ibu bapa/penjaga : _____
Tarikh lahir : _____	Nombor telefon : _____
No. K.P/ Sijil Kelahiran : _____	Alamat: _____
Tempat penilaian : _____	_____

Arahan: Tandakan (/) untuk kemahiran yang tercapai, atau
(X) untuk kemahiran yang tidak tercapai

BIL.	DOMAIN/ITEM	TANDA	CATATAN
Motor Kasar			
1	Boleh mengayuh dan menaiki basikal (dua roda).		
2	Boleh menangkap bola bersaiz lebih kecil (contoh: bola tenis, bola ping pong).		
Motor Halus			
3	Boleh mewarna bentuk-bentuk mudah dengan kemas (tidak terkeluar dari garisan).		
4	Boleh melukis bentuk asas tanpa melihat pada gambar bentuk.		
5	Membuat ikatan menggunakan tali.		
Pertuturan dan Bahasa			
6	Boleh menceritakan semula cerita yang ditonton, didengari atau dibaca oleh orang lain (contoh: watak dan jalan cerita yang ditonton).		
7	* Bercakap menggunakan bunyi sebutan yang jelas dan lancar (percakapan difahami oleh orang yang tidak dikenali).		
8	Memahami dan suka kepada lawak jenaka dan teka-teki.		
Kelakuan (Personal Sosial)			
9	* Cuba untuk berkawan dengan kanak-kanak sebaya (contoh: Ajak kawan bermain "Jom main sama-sama").		
10	Menggunakan perkataan untuk meluahkan perasaan sendiri (contoh: Saya tak suka, saya takut lipas).		
11	Memakai kasut pada kaki yang betul.		
Kognitif			
12	Boleh menulis nombor, huruf besar atau kecil.		
13	Membaca beberapa perkataan yang biasa dilihat (contoh: buku, bola, susu, ibu dan sebagainya).		
14	Menulis nama sendiri tanpa bantuan (contoh: Tulis nama pendek).		

* item perkembangan yang penting bagi umur tersebut

Tandatangan penilai	: _____
Nama	: _____
Tarikh penilaian	: _____

LAMPIRAN

LAMPIRAN A

TANDA KELEWATAN PERKEMBANGAN KANAK-KANAK

DOMAIN	12 bulan	18 bulan	2 tahun	3 tahun	4 tahun	5 tahun
Motor kasar 	• Tiada pergerakan sendiri (merangkak, mengesot). • Tidak cuba untuk berdiri sendiri dengan memegang objek untuk sokongan.	• Tidak berdiri sendiri. • Tidak cuba untuk berjalan tanpa sokongan.	• Tidak boleh berjalan sendiri. • Tidak boleh naik dan turun tangga dengan sokongan.	• Tidak boleh naik dan turun tangga sendiri. • Tidak boleh berlari atau melompat.	• Tidak boleh berjalan, berlari, melompat dan naik atau turun tangga dengan yakin. • Tidak boleh menangkap, membaling atau menendang bola.	• Tidak boleh berjalan, berlari, melompat dan naik/turun tangga dengan yakin. • Tidak boleh melompat sebelah kaki sebanyak lima kali. • Tidak boleh berdiri dengan sebelah kaki selama lima saat.
Kognitif, motor halus dan penjagaan diri 	• Tidak menyuap makanan sendiri atau memegang botol atau cawan. • Tidak boleh mengutip objek kecil menggunakan ibu jari dan jari telunjuk.	• Tidak boleh menconteng. • Tidak cuba menyusun blok selepas demonstrasi.	• Tidak cuba untuk makan sendiri menggunakan sudu. • Tidak cuba untuk memakai pakaian.	• Tidak cuba untuk melaksanakan penjagaan diri. • Sukar memanipulasi objek kecil (masukkan tali dalam manik).	• Tidak terlatih ke tandas pada waktu siang. • Tidak boleh melukis garisan dan bulatan.	• Tanda tiada kesediaan ke sekolah. • Tidak boleh melaksanakan rutin harian seperti makan dan memakai pakaian dengan sendiri. • Tidak boleh melukis gambar mudah (orang lidi).
Komunikasi 	• Tidak mengeluarkan bunyi seperti perkataan. • Tidak memberi respons kepada perkataan yang biasa didengari.	• Tiada perkataan jelas. • Tidak memahami arahan permintaan mudah.	• Tidak mempelajari perkataan baharu. • Tidak mencantumkan perkataan menjadi ayat.	• Pertuturan sukar difahami oleh orang yang rapat. • Tidak menggunakan ayat mudah.	• Pertuturan sukar difahami. • Tidak boleh mengikut arahan yang mempunyai dua (2) langkah.	• Sukar untuk bercerita. • Tidak boleh menjawab soalan dalam perbualan mudah.
Sosial dan emosi 	• Tidak perasan kehadiran orang lain • Tidak bermain permainan mengambil giliran (aum-cak, menggolek bola).	• Kurang berminat untuk bermain dan berinteraksi dengan orang lain.	• Tidak bermain permainan mengikut fungsi yang betul (baling, ketuk permainan).	• Tidak berminat untuk bermain olok-olok atau berinteraksi dengan kanak-kanak lain. • Sukar untuk menyedari dan memahami perasaan sendiri dan orang lain.	• Tidak boleh atau tidak mahu bermain secara kooperatif (bersama-sama).	• Bermain dengan cara yang berlainan berbanding rakan sebaya.

CADANGAN AKTIVITI RANGSANGAN 1 BULAN HINGGA 6 TAHUN

Contoh Aktiviti Rangsangan 1 Hingga 6 Bulan

“Ding” “Ding” Bunyi Loceng

Ibu bapa atau penjaga membunyikan loceng bayi atau *rattle* sambil melihat respons bayi. Ibu bapa atau penjaga berkomunikasi bersama-sama bayi sepanjang aktiviti ini dilaksanakan. Ibu bapa atau penjaga meletakkan loceng bayi atau *rattle* di tangan bayi untuk menggalakkan bayi memegang atau menggenggam loceng bayi atau *rattle*.

Respons bayi yang boleh diperhatikan:

- menoleh ke arah bunyi.
- melihat loceng atau *rattle*.
- senyum dan melihat mata ibu bapa atau penjaga.
- memegang atau menggenggam loceng bayi atau *rattle*.
- memasukkan loceng bayi atau *rattle* ke dalam mulut.

Sensory Tummy Time

Ibu bapa atau penjaga menyediakan bahan-bahan sensori dalam beg plastik *zip lock* seperti memasukkan pom-pom, butang, *water beads*, gel, sticker dan sebagainya. Ibu bapa atau penjaga berkomunikasi bersama-sama bayi sepanjang aktiviti ini dilaksanakan. Bayi meniarap dan digalakkan untuk memegang serta menerokai deria sentuhan ketika memegang bag sensori tersebut.

Respons bayi yang boleh diperhatikan:

- cubaan mengawal otot kepala dan leher (*head-neck*).
- mencapai beg sensori.
- menerokai dengan memegang, menggenggam atau meramas beg sensori.

Aktiviti Nyanyian dan Berkongsi Buku

Ibu bapa atau penjaga melaksanakan aktiviti nyanyian bersama-sama bayi. Ibu bapa atau penjaga bercerita menggunakan buku cerita yang bersesuaian dengan tahap bayi. Ciri-ciri buku yang bersesuaian mempunyai ilustrasi yang realistik atau gambar sebenar, berwarna atau bersaiz besar, tebal dan tahan lasak atau diperbuat dari tekstur kain atau fabrik.

Respons bayi yang boleh diperhatikan:

- senyum dan melihat mata ibu bapa atau penjaga.
- melihat pada gambar di buku yang diceritakan.
- menggenggam buku menggunakan kedua-dua tangan.
- mengeluarkan bunyi ketika berinteraksi bersama ibu bapa atau penjaga.

Contoh Aktiviti Rangsangan 6 Hingga 12 Bulan

Jom Cari!

Ibu bapa atau penjaga memilih beberapa objek harian seperti kereta mainan, mainan haiwan, sikat, bola kecil, blok dan sebagainya. Ibu bapa atau penjaga menggunakan kain bersaiz besar seperti kain lampin atau kain tuala. Ibu bapa menyorokkan satu objek atau item harian di bawah kain. Kanak-kanak perlu menarik atau mencari objek di bawah kain yang disorok. Aktiviti diulang menggunakan objek yang lain.

Respons kanak-kanak yang boleh diperhatikan:

- mencari objek yang disorok.
- menarik kain.
- senyum dan melihat mata dan muka ibu bapa atau penjaga.
- membuat reaksi muka apabila mencari atau menjumpai objek yang disorok.
- mengeluarkan bunyi pertuturan ketika bermain.

Jom Ambil

Ibu bapa boleh menggunakan objek yang boleh bergerak seperti bola, *wind-up toy*, belon dan sebagainya. Ibu bapa meletakkan objek tersebut

di hadapan mereka mengikut jarak yang bersesuaian. Kanak-kanak digalakkan untuk bergerak seperti mengesot atau merangkak untuk mengejar dan mencapai objek di hadapan mereka.

Respons kanak-kanak yang boleh diperhatikan:

- cubaan mencari dan mencapai objek di hadapannya.
- cubaan mengejar atau bergerak untuk mendapatkan objek.
- menggenggam dan menerokai objek yang dicapai menggunakan kedua-dua tangan.
- mengalihkan objek dari satu tangan ke tangan lain.
- membaling objek atau cubaan memasukkan objek ke dalam mulut.

Genggaman *Pincer*

Genggaman *Palmar*

Simpan Objek dalam Bekas

Ibu bapa dan penjaga boleh menggunakan bekas kosong atau membuat lubang mengikut bentuk objek pada penutup bekas seperti permainan suai-bentuk (*shape sorter*). Kanak-kanak digalakkan untuk memasukkan objek seperti blok, bola ping-pong dan sebagainya ke dalam bekas yang bersesuaian.

Respons kanak-kanak yang boleh diperhatikan:

- mengutip, mengambil dan memegang objek menggunakan pegangan *palmar* atau *pincer*.
- cubaan untuk memasukkan objek ke dalam bekas.
- cubaan mengeluarkan semula objek dari bekas.
- mencari dan melihat muka dan mata ibu bapa atau penjaga.
- menggoncangkan bekas yang mempunyai objek yang telah diisi.

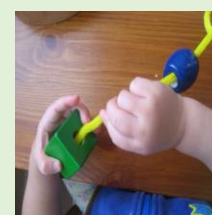
Contoh Aktiviti Rangsangan 1 Hingga 2 Tahun

Menguntai Manik

Pada umur 12 bulan, kanak-kanak sudah menguasai *pincer grasp*, iaitu genggamannya menggunakan ibu jari dan jari telunjuk. Ibu bapa atau penjaga boleh menggalakkan kanak-kanak untuk meningkatkan kemahiran motor halus menggunakan jari-jemari ini dengan manik bersaiz besar dan tali atau kayu. Ibu bapa atau penjaga boleh mempelbagaikan aktiviti ini dengan menggunakan penyedut minuman, pasta dan bijirin berbentuk bulat.

Respons kanak-kanak yang boleh diperhatikan:

- genggamannya *pincer grasp* yang digunakan oleh kanak-kanak untuk mengambil manik.
- cubaan memasukkan manik ke dalam benang.
- pilihan tangan kiri atau kanan yang digunakan kanak-kanak untuk memasukkan manik dan memegang benang.

“Let’s be creative!”

Sediakan krayon bersaiz besar dan kertas kepada kanak-kanak. Berikan peluang kepada mereka untuk berkarya dan melukis di atas kertas. Beri galakan kanak-kanak untuk meneroka cara memegang krayon mengikut keselesaan mereka. Ibu bapa juga boleh menampal karya yang dihasilkan oleh kanak-kanak di dinding.

Respons kanak-kanak yang boleh diperhatikan:

- genggamannya *palmar grasp* ketika memegang krayon.
- cubaan kanak-kanak menstabilkan posisi kertas dengan sebelah tangan.
- lukisan kanak-kanak boleh menggambarkan ekspresi diri mereka.
- kanak-kanak belajar mengenai warna dan bentuk.

Menyusun Cawan – *Stacking Cup*

Letakkan set *stacking cup* di hadapan kanak-kanak. Beri galakan kepada mereka untuk bermain dengan cawan secara bebas dan perhatikan cara mereka meneroka cawan tersebut. Beri galakan kepada kanak-kanak untuk menyusun cawan secara menegak tanpa perlu mengikut susunan saiz. Ibu bapa boleh bercerita kepada kanak-kanak mengenai warna, saiz dan bentuk cawan.

Respons kanak-kanak yang boleh diperhatikan:

- cubaan kanak-kanak untuk meniru perbuatan menyusun cawan.
- cubaan kanak-kanak untuk mengelas cawan yang mempunyai warna yang sama.
- cubaan kanak-kanak untuk membezakan cawan yang besar dan kecil.

Contoh Aktiviti Rangsangan 2 Hingga 4 Tahun

“Messy Play”

Ibu bapa atau penjaga boleh menyediakan bekas besar atau dulang. Ibu bapa mengisi bahan-bahan seperti bermain dengan pasir, buih, krim atau kekacang. Ibu bapa boleh meletakkan objek harian atau mainan seperti kenderaan, haiwan, sudu, cawan dan sebagainya. Kanak-kanak boleh mencari objek dalam bekas yang diisi bahan dan menamakan objek yang dijumpai.

Respons kanak-kanak yang boleh diperhatikan:

- menggaul bahan-bahan dalam bekas menggunakan kedua-dua tangan.
- membuat bunyi, menamakan objek dalam bekas dan berkomunikasi bersama-sama ibu bapa atau penjaga.
- bermain dan menggunakan objek yang diisi dengan betul seperti menggerakkan kereta dan mengacau cawan menggunakan sudu.

Lompat dan Ambil Belon

Ibu bapa atau penjaga melekatkan belon yang telah ditiup (bersaiz sederhana) pada dinding mengikut ketinggian yang berbeza-beza. Anak dikehendaki untuk melompat dan mengambil belon yang dilekat pada dinding.

Respons kanak-kanak yang boleh diperhatikan:

- melompat dan mencapai belon di dinding.
- berkomunikasi dan melihat ibu bapa atau penjaga.
- seronok dan memberikan tumpuan melengkapkan aktiviti.

Mengasingkan Objek

Ibu bapa atau penjaga mengumpul objek daripada kategori yang berbeza seperti objek kenderaan, makanan, pakaian dan sebagainya. Kanak-kanak dikehendaki untuk mengasingkan objek mengikut kategori. Kanak-kanak boleh mengasingkan objek dengan meletakkan objek ke dalam bakul atau bekas kategori yang disediakan.

Respons kanak-kanak yang boleh diperhatikan:

- mengambil dan meletakkan objek ke dalam bekas atau bakul kategori yang disediakan.
- menamakan objek dan kategori.
- komunikasi kanak-kanak dengan ibu bapa atau rakan-rakan.

Contoh Aktiviti Rangsangan 4 Hingga 6 Tahun

Bermain Doh

Berdasarkan Kurikulum Standard Prasekolah Kebangsaan (KSPK), ibu bapa atau guru boleh melaksanakan aktiviti bermain doh bagi komponen pembelajaran seperti yang berikut:

Tunjang Komunikasi

- i) Bahasa Melayu: 1.5 – Bertutur untuk menyampaikan idea.
- ii) Bahasa Inggeris: 1.3 – *Listen, respond, and understand in a variety of context.*

Tunjang Perkembangan Fizikal dan Estetika (FK)

- i) FK 1.1 - Meneroka pelbagai aktiviti yang melibatkan motor halus

Tunjang Sains dan Teknologi (SA)

- i) SA 2.2 - Mengelaskan objek

Beri galakan kepada kanak-kanak untuk membuat pelbagai bentuk dan binaan menggunakan doh. Kanak-kanak juga boleh mencuba bermain doh dengan mencampurkan bahan-bahan lain seperti guli, butang dan sebagainya. Beri galakan kanak-kanak untuk bercerita mengenai binaan doh yang dibuat.

Respons kanak-kanak yang boleh diperhatikan:

- Cubaan kanak-kanak untuk menjadi kreatif dan menghasilkan hasil kreatif sendiri.
- Cubaan kanak-kanak untuk memahami bentuk dan ruang serta sebab dan akibat.
- Peningkatan keyakinan diri ketika melakukan aktiviti.

Mari Menyusun *Puzzle*

Berdasarkan KSPK, ibu bapa dan guru boleh melaksanakan aktiviti bermain dan menyusun *puzzle* bagi mencapai objektif dalam komponen seperti yang berikut:

Tunjang Sains dan Teknologi:

- i) SA 3.2 – Memperoleh pengetahuan asas tentang bahagian badan dan deria manusia (Contoh: Jika menggunakan *puzzle* untuk mempelajari bahagian badan atau lengkapkan bahagian badan)
- ii) SA 2.2 – Mengelaskan objek.

Tunjang Komunikasi

- i) Bahasa Melayu: 1.4 – Berinteraksi menggunakan ayat mudah.

Ibu bapa atau penjaga boleh bermain dan meminta kanak-kanak untuk menyiapkan lapan hingga 20 kepingan *puzzle*. Minta kanak-kanak untuk mengingat kepingan *puzzle* yang perlu diletakkan di tempatnya.

Respons kanak-kanak yang boleh diperhatikan:

- Cubaan untuk memberi tumpuan dan menyelesaikan masalah.
- Cubaan meminta pertolongan sekiranya menghadapi kesukaran.
- Cubaan untuk memanipulasi *puzzle* dan meletakkannya di tempat yang betul mengikut bentuk dan rupa *puzzle*.

Jom Bermain Bola

Berdasarkan KSPK, ibu bapa dan guru boleh melaksanakan aktiviti bermain bola bagi mencapai objektif dalam komponen seperti yang berikut:

Tunjang Perkembangan Fizikal dan Estetika

i) FK 3.1 – Melakukan pelbagai kemahiran manipulasi

Tunjang Komunikasi

i) BM 1.5 - Bertutur untuk menyampaikan idea

Ibu bapa boleh menggalakkan kanak-kanak untuk menyepak, membaling, menangkap dan melantun bola. Ibu bapa boleh meletakkan bakul di hadapan kanak-kanak dan minta mereka membaling bola ke dalam bakul. Ibu bapa juga boleh melakukan aktiviti membaling dan menangkap bola bersama-sama kanak-kanak sambil menyebut perkataan bagi aktiviti yang sedang dilaksanakan.

Respons kanak-kanak yang boleh diperhatikan:

- Cubaan menggunakan kedua-dua belah tangan untuk membaling dan menangkap bola.
- Cubaan untuk menendang bola ke sasaran.
- Berkomunikasi dan menggunakan ayat yang panjang dan kompleks untuk bercerita dan bercakap bersama-sama ibu bapa atau penjaga.

Kes 2

SENARAI SEMAK PENGESANAN PERKEMBANGAN KANAK-KANAK 3 TAHUN

(Untuk kegunaan kanak-kanak berumur 36 bulan hingga 47 bulan bagi tujuan pendidikan)

Nama : Mohd Adrian bin Che Mat **Nama ibu bapa/penjaga** : Fatehah binti Shukri
Tarikh lahir : 26062017 **Nombor telefon** : 012-876543
No. K.P/ Surat beranak : 170626035403 **Alamat:** _____
Tempat penilaian : Taska Cahaya _____

Arahan : Tandakan (/) untuk kemahiran yang tercapai, atau
 (X) untuk kemahiran yang tidak tercapai

BIL.	DOMAIN/ ITEM	TANDA	CATATAN
Motor Kasar			
1	Cekap menggunakan kaki seperti melompat dan memanjat.	/	
2	Naik tangga berselang kaki tanpa bantuan.	/	
Motor Halus			
3	Membina menara menggunakan 9 – 10 kiub.	/	
4	Boleh menyalin bentuk bulat.	/	
5	Boleh menggunting hujung kertas (snipping).	/	
Pertuturan dan Bahasa			
6	Mengikut dua (2) peringkat arahan dalam satu masa (contoh: "letak beg atas meja dan susun kasut dalam rak").	X	
7	Boleh memberitahu nama penuh sendiri.	/	
8	Membina ayat menggunakan 3 hingga 4 perkataan dengan lancar. (Contoh: saya suka makan roti, ibu tolong buka pintu).	/	
Kelakuan (Personal Sosial)			
9	Bermain permainan olok-olok (pretend play) menggunakan objek bersama-sama kawan (Contoh: bermain masak-masak, memandu kereta).	/	
10	* Boleh menyuap makanan ke mulut menggunakan sudu, garfu atau tangan dengan baik (kurang bersepah).	/	
11	* Boleh memakai dan menanggalkan baju t-shirt dan seluar tanpa bantuan.	/	
Kognitif			
12	Memadankan 2 atau 3 warna asas seperti warna merah, kuning, hijau.	/	
13	Menyelesaikan masalah mudah seperti mengambil kerusi untuk mencapai objek di tempat tinggi.	/	
14	Boleh mengecam bentuk asas 	/	

* item perkembangan yang penting bagi umur tersebut

Tandatangan penilai : *Fatehah*
Nama : Fatehah binti Shukri
Tarikh penilaian : 09.09.2020

Cadangan dan Tindakan: Adrian mempunyai satu tanda (X) bagi item yang tidak bertanda ' * '. Pentadbir SSP perlu membuat penilaian semula, iaitu dalam jangka masa tiga bulan bermula dari tarikh penilaian pertama bagi kanak-kanak yang berumur dua tahun ke atas. Ibu bapa, pendidik atau pengasuh boleh melaksanakan aktiviti rangsangan bagi meningkatkan tumpuan mendengar Adrian agar boleh mengikuti dua peringkat arahan dalam satu masa.

Kes 3

SENARAI SEMAK PENGESANAN PERKEMBANGAN KANAK-KANAK 6 TAHUN

(Untuk kegunaan kanak-kanak berumur 72 bulan hingga 83 bulan bagi tujuan pendidikan)

Nama : Atika binti Rumi Nama ibu bapa/penjaga : Ahmad Rumi bin Azman
Tarikh lahir : 31.05.2014 Nombor telefon : 012-345 678
No. K.P/ Surat : 140531115002 Alamat: _____
beranak _____
Tempat penilaian : Tadika Aman _____

Arahan : Tandakan (/) untuk kemahiran yang tercapai, atau
(X) untuk kemahiran yang tidak tercapai

BIL.	DOMAIN/ITEM	TANDA	CATATAN
Motor Kasar			
1	Boleh mengayuh dan menaiki basikal (dua roda).	/	
2	Boleh menangkap bola bersaiz lebih kecil (contoh: bola tenis, bola ping pong).	/	
Motor Halus			
3	Boleh mewarna bentuk-bentuk mudah dengan kemas (tidak terkeluar dari garisan).	x	
4	Boleh melukis bentuk asas tanpa melihat pada gambar bentuk.	x	
5	Membuat ikatan menggunakan tali.	x	
Pertuturan dan Bahasa			
6	Boleh menceritakan semula cerita yang ditonton, didengari atau dibaca oleh orang lain (contoh: Watak dan jalan cerita yang ditonton).	x	
7	* Bercakap menggunakan bunyi sebutan yang jelas dan lancar (percakapan difahami oleh orang yang tidak dikenali).	x	
8	Memahami dan suka kepada lawak jenaka dan teka-teki.	x	
Kelakuan (Personal Sosial)			
9	* Cuba untuk berkawan dengan kanak-kanak sebaya (contoh: Ajak kawan bermain "Jom main sama-sama").	x	
10	Menggunakan perkataan untuk meluahkan perasaan sendiri (contoh: Saya tak suka, saya takut lipas).	x	
11	Memakai kasut pada kaki yang betul.	/	
Kognitif			
12	Boleh menulis nombor, huruf besar atau kecil.	x	
13	Membaca beberapa perkataan yang biasa dilihat (contoh: buku, bola, susu, ibu dan sebagainya).	x	
14	Menulis nama sendiri tanpa bantuan (contoh: Tulis nama pendek).	x	

* item perkembangan yang penting bagi umur tersebut

Tandatangan penilai : Rumi
Nama : Ahmad Rumi bin Azman
Tarikh penilaian : 27.07.2020

Cadangan dan Tindakan: Atika mempunyai dua tanda (X) pada item bertanda '*' serta mempunyai lebih daripada dua (X) bagi item tidak bertanda '*'. Atika menunjukkan tanda-tanda kelewatan tahap perkembangan yang ketara. Ibu bapa atau penjaga **perlu merujuk segera** kepada pegawai atau pengamal perubatan di fasiliti kesihatan, atau pegawai bidang khusus di Pusat Perkhidmatan Pendidikan Khas (3PK) yang berdekatan untuk penilaian lanjut.

CONTOH BORANG PERSETUJUAN IBU BAPA ATAU PENJAGA

LOGO DAN ALAMAT SEKOLAH/ PUSAT/ TADIKA/ TABIKA

Nama ibu bapa/penjaga
Alamat

No. Rujukan:
 Tarikh :

Tuan / Puan,

KEBENARAN PELAKSANAAN SENARAI SEMAK PENGESANAN PERKEMBANGAN BAYI DAN KANAK-KANAK 1 BULAN HINGGA 6 TAHUN BAGI TUJUAN PENDIDIKAN

Dengan hormatnya perkara di atas dirujuk.

2. Sukacita dimaklumkan bahawa pihak (sekolah/ pusat/ tadika/ tabika) akan melaksanakan Senarai Semak Pengesanan Perkembangan Bayi dan Kanak-Kanak 1 Bulan hingga 6 Tahun bagi Tujuan Pendidikan kepada (nama murid / kanak-kanak) dari kelas _____. Pengesanan ini akan dilaksanakan bermula _____ sehingga selesai.

3. Sehubungan dengan itu, pihak (sekolah/ pusat/ tadika/ tabika) memohon kebenaran tuan/ puan untuk melaksanakan pengesanan tersebut bagi membantu meningkatkan potensi dan kemajuan anak/ anak jagaan tuan/ puan.

Sekian, terima kasih.

(_____)

s.k : 1. Fail murid/ kanak-kanak
 2. Fail sekolah/ pusat/ tadika/ tabika

-----POTONG DI SINI-----

Tuan/Puan,

Dengan hormatnya saya merujuk perkara di atas.

2. Saya (nama ibu bapa/ penjaga) ibu bapa/ penjaga kepada (nama murid/ kanak-kanak) di kelas _____ mengambil maklum bahawa anak/ anak jagaan saya akan terlibat dalam pengesanan perkembangan tersebut,

3. Sehubungan dengan itu, ***SAYA BERSETUJU/ TIDAK BERSETUJU** untuk anak/ anak jagaan saya terlibat dalam pengesanan oleh pihak berkaitan.

Sekian, terima kasih.

Nota: * Potong mana yang tidak berkenaan

SENARAI PUSAT PERKHIDMATAN PENDIDIKAN KHAS (3PK) **

3PK Perlis

d/a SK Pendidikan Khas Perlis
Jalan Padang Behor
01000 Kangar
Perlis

3PK Pulau Pinang

d/a SK Pendidikan Khas Alma
Jalan Bukit Minyak
14000 Bukit Mertajam
Pulau Pinang

3PK Putrajaya

Aras 1, Blok E2, Kompleks E
Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan
62604, Presint 1
Putrajaya

3PK Melaka

d/a SK Pendidikan Khas Melaka
KM 4, Jalan Semabok
75050 Melaka

3PK Pahang

d/a SK Pendidikan Khas Kuantan
Indera Mahkota 2
25200 Kuantan
Pahang

3PK Kelantan

d/a SK Pendidikan Khas Kelantan
Lati
17000 Pasir Mas
Kelantan

3PK Sabah

d/a SK Pendidikan Khas Tuaran
Peti Surat 50553
89200 Tuaran
Sabah

3PK Kedah

d/a SK Pendidikan Khas Sungai Petani
08400 Merbok
Kedah

3PK Perak

d/a SK Pendidikan Khas Ipoh
Jalan Kuala Kangsar, Anjung Tawas,
31200 Chemor
Perak

3PK Selangor

d/a SK Pendidikan Khas Selangor
Jalan Pinang Raja 18/2, Seksyen 18
40200 Shah Alam
Selangor

3PK Johor

d/a SK Pendidikan Khas Johor Bahru
JKR 5739, Jalan Pahlawan 17
Taman Ungku Aminah
81300 Skudai
Johor Bahru

3PK Terengganu

d/a SK Pendidikan Khas Kuala
Terengganu
21080 Chendering
Terengganu

3PK Sarawak

d/a SK Pendidikan Khas Kuching
Jalan Kolej, Batu Lintang
93200 Kuching
Sarawak

** Data sehingga tahun 2024

GLOSARI

Ahli Audiologi	Ahli profesional yang bertanggungjawab dalam melaksanakan saringan, penilaian, dan intervensi kepada murid yang mempunyai ketidakupayaan pendengaran.
Ahli Fisioterapi	Ahli profesional yang melaksanakan saringan, penilaian, dan intervensi kepada murid yang mempunyai ketidakupayaan fizikal dan mobiliti.
Ahli Psikologi	Ahli profesional yang menjalankan penilaian, intervensi, modifikasi dan konsultasi kepada murid berkaitan pembelajaran, pencapaian akademik, perkembangan sosial, tingkah laku dan emosi. Bidang psikologi dalam pendidikan berkeperluan khas terdiri daripada Ahli Psikologi Pendidikan dan Ahli Psikologi Klinikal.
Ahli Terapi Cara Kerja	Ahli profesional yang menggunakan aktiviti bermakna untuk membantu murid melibatkan diri dalam aktiviti harian dalam aspek fizikal, kognitif, psikososial dan sensori bagi meningkatkan keupayaan dan kefungisian murid.
Ahli Terapi Pertuturan-Bahasa	Ahli profesional yang bertanggungjawab untuk melaksanakan penilaian, mengenal pasti diagnosis dan menjalankan intervensi kepada murid yang mempunyai kecelaruan pertuturan, bahasa, komunikasi, sosial, kelancaran bahasa, suara, fungsi kognitif, atau literasi.
Pegawai Intervensi	Pegawai perkhidmatan pendidikan yang terlatih dalam bidang pengkhususan tertentu dan mempunyai kemahiran mengenal pasti kesukaran dalam keupayaan pembelajaran serta memberi intervensi pendidikan berkaitan kemahiran membaca, menulis, mengira (3M), modifikasi bahan bantu belajar atau alat bantu belajar.

Bunyi persekitaran	Penghasilan bunyi daripada sekeliling seperti bunyi manusia, mesin, haiwan dan sebagainya.
Habilitasi	Proses yang bertujuan untuk membolehkan klien yang dilahirkan dengan ketidakupayaan mencapai serta mengekalkan sepenuhnya keupayaan fizikal, mental, sosial dan vokasional serta pelibatan dan penyertaan penuh mereka dalam semua aspek kehidupan. Proses habilitasi dilaksanakan oleh pegawai bidang khusus Audiologi dan Fisioterapi.
Saringan	Proses pemeriksaan awal bidang khusus yang dijalankan oleh ahli MDT bagi mengenal pasti murid yang memerlukan penilaian lanjut atau diagnosis.
Intervensi	Kombinasi pendekatan atau strategi yang digunakan untuk meningkatkan atau mengubah sesuatu keadaan kepada yang lebih baik (seperti tingkah laku, kefungsian atau tahap perkembangan).
Konsultasi	Perbincangan untuk memberi dan mendapatkan nasihat serta cadangan berkaitan keperluan murid dalam aspek penempatan persekolahan, aktiviti intervensi dan penilaian.
Koordinasi badan	Keupayaan untuk menggunakan tubuh badan bagi menghasilkan tindakan atau pergerakan yang berkesan.
Mengatur diri (Self-Organisation)	Proses yang melibatkan kemahiran penyusunan maklumat atau perkara berdasarkan matlamat dengan menggunakan sumber sedia ada.
Mengawal diri (Self Regulation)	Kebolehan untuk menguruskan emosi dan tingkah laku mengikut situasi.
Pengamatan	Penelitian, pemerhatian secara teliti.
Penilaian tahap perkembangan	Proses pengumpulan maklumat untuk menentukan tahap perkembangan semasa melalui kaedah pemerhatian, penggunaan senarai semak yang standard.

Persepsi	Gambaran, pandangan atau fikiran tentang sesuatu.
Postur statik	Posisi badan dalam keadaan tidak bergerak terutamanya semasa duduk atau berdiri.
Psikososial	Sesuatu perkara yang melibatkan faktor psikologi dan sosial.
Sistem saraf	Sistem yang berperanan untuk mengawal pergerakan dan fungsi badan.
Tindak balas refleks	Pergerakan atau tindakan yang berlaku secara spontan, automatik atau semula jadi akibat rangsangan daripada persekitaran.

RUJUKAN

- Annamalay, S.D. (2000). *Maximise Your Child's Emotional Intelligence: A 12- day step-by-step guide*. Singapore: Times Book International.
- Bellman, M., Lingnam, S., & Aukett, A. (1996). *Schedule of Growing Skills (2nd Ed.)*. London, UK: GL Assessment Limited.
- Brigance, A.H. (2004). *Brigance Diagnostic Inventory of Early Development (2nd Ed.)*. North Billerica, MA: Curriculum Associates Inc.
- Brown, L., Sherbenou, R.J., & Johnsen, S.K. (2010). *Test of Nonverbal Intelligence (4th Ed.)*. Austin, TX: Pro- Ed.
- Douglas, J. (2002). *Toddler Troubles Coping with Your Under- 5s*. England: Wiley & Sons Ltd.
- Fewell, R.R., & Folio, M.R. (2000). *Peabody Developmental Motor Scales (2nd Ed.)*. Austin, TX: Pro- Ed.
- Finne, N.R. (1997). *Handling the Young Child with Cerebral Palsy at Home (3rd Ed.)*. Oxford: Butterworth- Heinemann.
- Henderson, S.E., & Sugden, D.A. (2007). *Movement Assessment Battery for Children (2nd Ed.)*. London: Psychological Corporation.
- Jabatan Perdana Menteri. (2010). *Kurikulum PERMATA Negara: Asuhan dan Didikan Awal Kanak- kanak 0-4 tahun*. Malaysia: Author.
- Johnson-Martin, N.M., Jens, K.G., Attermeir, S.M., & Hacker, B.J. (1991). *The Carolina Curriculumf for Infants and Toddlers with Special Needs (2nd Ed.)*. Baltimore, MD: Paul H. Brookes Publishing Co.
- Kementerian Kesihatan Malaysia. (2010). *Buku Rekod Kesihatan Bayi dan Kanak- kanak (0-6 tahun)*. Malaysia: Author.
- Kementerian Pendidikan Malaysia (2017). *Kurikulum Standard Prasekolah Kebangsaan*. Putrajaya: KPM

- Mitchell, M.J. (1978). *A Step-by-Step Guide to Good Parenting and Brighter Babies*. Oxford: University of Australia and New Zealand.
- Sanders, M.R. Mazzucchelli, T.G., & Studman, L.J. (2003). *Stepping Stones Triple “P” family Workbook*. Brisbane, QLD: Triple P International.
- Sheridan, M.D. (2008). *From Birth to Five Years: Children’s Developmental Progress*. (3rd Ed.). New York: Routledge.
- St. Louis, K.O. & Ruscello, D.M. (2000). *Oral speech mechanism screening examination* (3rd Ed.). Austin, TX: Pro- Ed.
- Wan Ismail, W.A. (2000). *Perkembangan Kanak-Kanak Tanda-Tanda Penting Penilaian Mudah dan Stimulasi*.
- Developmental Milestone: Socialisation (<http://www.babycentre.co.uk/a1041636/developmental-milestones-socialisation>).
- Ilustrasi grafik diperoleh daripada <https://sports-961.com/stages-of-growth-and-development-for-children/>
- Squires, J. & Bricker, D. (2009). *Ages and Stages Questionnaires Third Edition (ASQ-3)*. Baltimore: Brookes Publishing.
- Centers for Disease Control and Prevention (CDC) (<https://www.cdc.gov/ncbddd/actearly/milestones/index.html>)
- Queensland Government. *Queen Health Red Flags Referral Guidelines*. (https://www.health.qld.gov.au/__data/assets/pdf_file/0030/369651/paediatrics-reg-flag.pdf)

PENGHARGAAN

Sekalung penghargaan kepada mereka yang terlibat secara langsung dan tidak langsung dalam penyediaan Senarai Semak Pengesanan Perkembangan Bayi dan Kanak- Kanak 1 Bulan hingga 6 Tahun bagi Tujuan Pendidikan.

Penggubal:

1. Puan Liyana Gan binti Abdullah (sehingga tahun 2021)
Ketua Penolong Pengarah Kanan
Sektor Perkhidmatan Sokongan Pendidikan Khas
Bahagian Pendidikan Khas
2. Dr. Mahfuzah binti Zainol
Penolong Pengarah (Terapi Cara Kerja)
Sektor Perkhidmatan Sokongan Pendidikan Khas
Bahagian Pendidikan Khas
3. Puan Siti Aisyah binti Ismail
Penolong Pengarah (Psikologi Klinikal)
Sektor Perkhidmatan Sokongan Pendidikan Khas
Bahagian Pendidikan Khas
4. Cik Farhana binti Nor Azmi
Penolong Pengarah (Psikologi Klinikal)
Sektor Perkhidmatan Sokongan Pendidikan Khas
Bahagian Pendidikan Khas
5. Puan Iffah Rashida binti Mazlan
Penolong Pengarah (Terapi Pertuturan-Bahasa)
Sektor Perkhidmatan Sokongan Pendidikan Khas
Bahagian Pendidikan Khas
6. Cik Nurdiyana binti Abd Halim
Penolong Pengarah (Psikologi)
Sektor Perkhidmatan Sokongan Pendidikan Khas
Bahagian Pendidikan Khas
7. Cik Nur Fatehah binti Mohd Shukri
Penolong Pengarah (Audiologi)
Sektor Perkhidmatan Sokongan Pendidikan Khas
Bahagian Pendidikan Khas

8. Puan Norsyamimi binti Rusli
Penolong Pengarah (Terapi Cara Kerja)
Sektor Perkhidmatan Sokongan Pendidikan Khas
Bahagian Pendidikan Khas
9. Encik Khairul Annuar bin Jamil
Penolong Pengarah (Audiologi)
Sektor Latihan dan Khidmat Bantu
Bahagian Pendidikan Khas
10. Puan Siti Jamilah binti Samsudin
Penolong Pengarah (Terapi Pertuturan-Bahasa)
Bahagian Pendidikan Khas
11. Dr. Aminah Bee binti Mohd Kassim
Ketua Penolong Pengarah Kanan
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM)
12. Dr. Etain Vong
Pensyarah Kanan (Terapis Pertuturan-Bahasa)
Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM)
13. Dr. Mastura binti Badzis
Pensyarah
Kulliyah of Education
Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (UIAM)
14. Datin Dr. Rohani binti Abd Rahman
Pensyarah (Jurupulih Cara Kerja)
Universiti Sains Malaysia (USM)
15. Encik Jasni bin Abdullah
Jurupulih Cara Kerja
Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM)
16. Matron Cheoh Siew Tin
Ketua Penyelia Jururawat
Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM)

Turut Menyumbang:

1. Encik Sukiman bin Daud
Ketua Penolong Pengarah
Sektor Perkhidmatan Sokongan Pendidikan Khas
Bahagian Pendidikan Khas
2. Encik Mohd Helmy bin Mahat
Ketua Penolong Pengarah
Sektor Perkhidmatan Sokongan Pendidikan Khas
Bahagian Pendidikan Khas
3. Puan Nordina binti Nayan
Penolong Pengarah
Sektor Perancangan dan Penyelidikan
Bahagian Pendidikan Khas
4. Dr. Maizatul Azmah binti Ab. Latiff
Penolong Pengarah
Sektor Perancangan dan Penyelidikan
Bahagian Pendidikan Khas
5. Puan Rasyidah binti Mohd Rasul
Penolong Pengarah
Bahagian Pendidikan Khas
6. Puan Norhayati binti Othman
Penolong Pengarah
Bahagian Pendidikan Khas
7. Encik Zamri bin Ismail
Penolong Pengarah (Audiologi)
Bahagian Pendidikan Khas
8. Encik Ng Swee Guan
Penolong Pengarah (Audiologi)
Bahagian Pendidikan Khas
9. Puan Zainun binti Tukiman
Penolong Pengarah (Audiologi)
Bahagian Pendidikan Khas
10. Cik Tharishni a/p Anblagan
Penolong Pengarah (Psikologi)
Bahagian Pendidikan Khas

11. Puan Siti Wan Aminah binti Wan Norudin
Penolong Pengarah (Psikologi)
Bahagian Pendidikan Khas
12. Puan Norfarhada binti Mohd Yusof
Penolong Pengarah (Terapi Cara Kerja)
Bahagian Pendidikan Khas
13. Encik Razali bin Wahab
Penolong Pengarah (Pegawai Intervensi)
Bahagian Pendidikan Khas
14. Encik Zaidee bin Hamzah
Penolong Pengarah (Pegawai Intervensi)
Bahagian Pendidikan Khas
15. Encik Rithauddin bin Abdull Rahim
Penolong Pengarah (Pegawai Intervensi)
Bahagian Pendidikan Khas
16. Encik Muhammad Nazri bin Abd Ghani
Penolong Pengarah (Pegawai Intervensi)
Bahagian Pendidikan Khas
17. Encik Mushni bin Hashim
Penolong Pengarah (Pegawai Intervensi)
Bahagian Pendidikan Khas
18. Encik Nik Noor Azman bin Mohd Yusoff
Penolong Pengarah (Pegawai Intervensi)
Bahagian Pendidikan Khas
19. Encik Ahmad Raud bin Jupakkal
Penolong Pengarah (Pegawai Intervensi)
Bahagian Pendidikan Khas
20. Puan Mazlifah binti Mohamad
Penolong Pengarah (Pegawai Intervensi)
Bahagian Pendidikan Khas

Ahli Panel Verifikasi Kandungan:

1. Dr. Low Hui Min
Pensyarah
Pusat Pengajian Ilmu Pendidikan
Universiti Sains Malaysia
2. Encik Hazhari bin Ismail
Pensyarah
Jabatan Pendidikan Awal Kanak-Kanak
Universiti Pendidikan Sultan Idris
3. Puan Noor Hidayah binti Hasnani
Penolong Pengarah (Psikologi)
Pusat Perkhidmatan Pendidikan Selangor
Jabatan Pendidikan Negeri Selangor
4. Puan Mazidah Hasanah binti Muhajir
Penolong Pengarah (Psikologi)
Pusat Perkhidmatan Pendidikan Putrajaya
Jabatan Pendidikan Wilayah Putrajaya Persekutuan
5. Puan Siti Nordiana binti Othmin
Guru Prasekolah
Sekolah Kebangsaan Putrajaya Presint 9 (2)
6. Puan Nuratiqah binti Mohd Kahar
Guru Pendidikan Khas
Sekolah Kebangsaan Putrajaya Presint 9 (2)

KEMENTERIAN PENDIDIKAN

KIT INTERVENSI PERKEMBANGAN MURID PRASEKOLAH

Sisipan Senarai Semak
Pengesanan Perkembangan
Bayi dan Kanak-kanak
1 Bulan hingga 6 Tahun bagi
Tujuan Pendidikan.

Cetakan Pertama 2024

Hak Cipta Terpelihara © Bahagian Pendidikan Khas, Kementerian Pendidikan Malaysia

Sebarang artikel, ilustrasi dan isi kandungan dari mana-mana bahagian dalam dokumen ini adalah tidak dibenarkan untuk diterbitkan semula, disimpan dalam cara yang boleh digunakan lagi, disiarkan atau dipindahkan dalam apa jua bentuk dan dengan apa cara pun sama ada secara elektronik, fotokopi, mekanikal, rakaman atau lain-lain sebelum mendapat izin bertulis daripada:

Pengarah
Bahagian Pendidikan Khas
Kementerian Pendidikan Malaysia

Pengarah Bahagian Pendidikan Khas, Kementerian Pendidikan Malaysia berhak mengubah mana-mana maklumat yang terkandung dalam dokumen ini dari semasa ke semasa mengikut keperluan.

Dokumen ini merupakan sisipan kepada Senarai Semak Pengesanan Perkembangan Bayi dan Kanak-Kanak 1 Bulan Hingga 6 Tahun Bagi Tujuan Pendidikan yang telah dihasilkan oleh Bahagian Pendidikan Khas, Kementerian Pendidikan Malaysia. Semua hak cipta adalah terpelihara.

KIT INTERVENSI PERKEMBANGAN MURID PRASEKOLAH

Kandungan

- i. Intervensi Kemahiran Motor Kasar 1
- ii. Intervensi Kemahiran Motor Halus 6
- iii. Intervensi Kemahiran Pertuturan dan Bahasa 11
- iv. Intervensi Kemahiran Personal dan Sosial 19
- v. Intervensi Kemahiran Kognitif 25
- vi. Lampiran 31

Pengenalan

Kit Intervensi Perkembangan Murid Prasekolah ini disediakan dengan bertujuan:

1. Membantu guru prasekolah melaksanakan aktiviti intervensi; dan
2. Membantu perkembangan murid yang berisiko mempunyai kelewatan perkembangan.

BAGAIMANA HENDAK MENGGUNAKAN KIT INTERVENSI INI?

Kit intervensi perkembangan ini terbahagi kepada enam bahagian;

1. Intervensi Kemahiran Motor Kasar.
2. Intervensi Kemahiran Motor Halus.
3. Intervensi Kemahiran Pertuturan dan Bahasa.
4. Intervensi Kemahiran Personal dan Sosial.
5. Intervensi Kemahiran Kognitif.
6. Lampiran.

Cadangan aktiviti intervensi disediakan dalam setiap bahagian kemahiran mengikut umur 4, 5 dan 6 tahun. Bahan dan strategi pelaksanaan aktiviti bersama-sama murid turut disediakan. Guru disarankan untuk menggunakan strategi yang dicadangkan agar perkembangan murid dapat ditingkatkan secara optimum.

Tahap perkembangan murid prasekolah boleh ditingkatkan melalui penggunaan kit intervensi perkembangan ini. Oleh itu, guru perlu:

1. Menggunakan Senarai Semak Pengesanan Perkembangan Bayi dan Kanak-Kanak 1 Bulan Hingga 6 Tahun Bagi Tujuan Pendidikan kepada murid prasekolah bagi tujuan mengenal pasti domain kemahiran yang memerlukan aktiviti intervensi;
2. Memilih domain kemahiran yang memerlukan aktiviti intervensi berdasarkan penggunaan SSP;
3. Melaksanakan aktiviti intervensi kepada murid berdasarkan domain kemahiran yang dipilih; dan
4. Membuat pemerhatian kepada pencapaian murid untuk tindakan selanjutnya.

KEMAHIRAN

Motor Kasar

INTERVENSI KEMAHIRAN MOTOR KASAR

4 TAHUN

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Lompat ke hadapan dengan sebelah kaki.	Murid boleh melompat menggunakan satu kaki.	AKTIVITI 1: Bantal/gelung/lantai jubin segi empat/pita pelekat.	AKTIVITI 1: 1. Guru menyusun gelung/ bantal/melekatkan pita pelekat secara melintang atau secara berselang seli. 2. Lompatan satu kaki ke hadapan dilakukan dengan melangkah gelung/bantal/ garisan. 3. Guru memberi arahan kepada murid untuk mengambil giliran.	Tahap Bantuan Bantuan secara fizikal/ lisan/ pemerhatian mengikut keperluan murid yang bersesuaian. Tahap Kesukaran Boleh diubah mengikut kesesuaian dan keperluan murid: i - Bilangan bantal/ mainan/garisan/pita pelekat. ii - Saiz bantal. *Pastikan keadaan permukaan lantai selamat/pelapik senaman. *Sekiranya ruang yang ada mempunyai lantai jubin bersegi yang bersesuaian, guru boleh menggunakannya untuk melompat dari satu kotak ke kotak yang lain. * Pastikan jarak antara bahan yang digunakan bersesuaian dengan keupayaan murid.
		 Bahan: Gelung.		
		 Bahan: Bantal.		
		 Bahan: Permainan.		
		AKTIVITI 2: Teng teng/pita lindung /Kapur.	AKTIVITI 2: 1.Melompat ke hadapan menggunakan sebelah kaki ke dalam kotak mengikut nombor.	
		 Bahan: Pita lindung & Kapur		

INTERVENSI KEMAHIRAN MOTOR KASAR

4 TAHUN

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Berlari laju dan berhenti.	Murid dapat berlari laju dan berhenti tanpa jatuh.	AKTIVITI 1: 'Aci Ligan' / 'ice/water'/freeze tag. -Kad gambar 'ice/water'.	AKTIVITI 1: 1. Guru meminta murid untuk mengelakkan daripada ditangkap. 2. Murid diarahkan untuk menuju ke tempat 'selamat' untuk memenangi permainan. 3. Murid perlu berlari bagi mengelakkan daripada ditangkap.	Permainan tidak terhad kepada bilangan peserta. Boleh dimulakan dalam kumpulan kecil seperti 2 – 3 orang.
Turun tangga berselang-seli.	Murid boleh menuruni tangga berselang-seli kaki.	AKTIVITI 1: Perabot pelbagai ketinggian/tangga.	AKTIVITI 1: 1. Menyusun perabot dari ketinggian tinggi ke rendah. 2. Murid perlu berdiri di atas perabot dan seterusnya memijak perabot yang lebih rendah.	Tahap kesukaran Memperbanyakkan kuantiti perabot (sikit > banyak). Tahap bantuan Fizikal > Pemerhatian

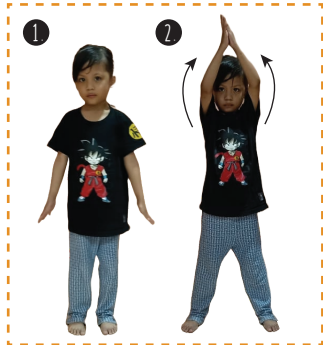
INTERVENSI KEMAHIRAN MOTOR KASAR

5 TAHUN

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Berdiri dengan satu kaki selama 8-10 saat.	Murid boleh mengimbangkan diri dengan mengangkat satu kaki selama 8-10 saat.	AKTIVITI 1: Bag kekacang/Mainan yang leper. <i>Timer.</i> Bahan: Mainan yang leper	AKTIVITI 1: 1. Murid meletakkan bag kekacang/mainan yang leper di atas kaki. 2. Kemudian, murid perlu mengimbangkan diri dengan mengangkat satu kaki. 3. Guru mencatat masa.	Aktiviti ini juga boleh dilakukan dengan meletakkan objek di atas kepala sambil mengangkat satu kaki.
Melompat masuk dan keluar dari gelung.	Murid boleh melompat menggunakan dua belah kaki atau secara berselang kaki.	AKTIVITI 1: Kain batik/kain pelikat/ gelung/tali getah. 	AKTIVITI 1: 1. Murid memusingkan gelung dari belakang ke hadapan badan. 2. Murid melompat/ melangkah ke dalam gelung. 3. Murid mengulang perbuatan secara berulang-kali.	Murid boleh melompat menggunakan satu atau dua kaki mengikut tahap perkembangan. Pastikan bahan yang digunakan sesuai dengan saiz badan murid.
Membaling dan menangkap bola dengan kedua-dua belah tangan.	Murid boleh membaling dan menangkap bola dengan kedua-dua belah tangan.	AKTIVITI 1: Bola besar. (bola jaring, bola sepak). Bahan: Bola sepak.	AKTIVITI 1: 1. Guru membaling bola ke arah murid (paras dada ke atas). 2. Murid menangkap bola tersebut dengan menggunakan kedua belah tangan (bukan menggunakan badan).	Jarak perlu bersesuaian dengan tahap murid (dari dekat ke jauh). Saiz bola perlu bersesuaian dengan tahap murid (lebih besar ke lebih kecil).

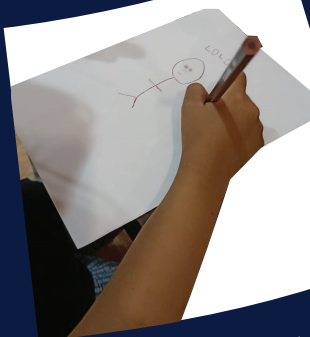
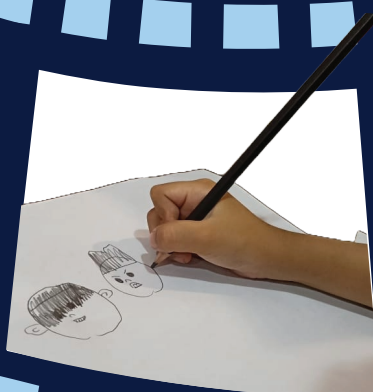
INTERVENSI KEMAHIRAN MOTOR KASAR

6 TAHUN

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Meniru gaya.	Murid boleh mengkoordinasi pergerakan kaki dan tangan mengikut arahan.	AKTIVITI 1: Lompat bintang. AKTIVITI 2: Pergerakan haiwan. 	AKTIVITI 1: 1. Guru boleh perincian pergerakan (analisis tugas) kepada beberapa bahagian bagi memudahkan murid meniru pergerakan yang ditunjukkan. 2. Murid meniru pergerakan yang ditunjukkan guru secara berulang-kali.	Pastikan aktiviti dilakukan di permukaan selamat.
Menangkap bola saiz kecil.	Murid boleh menangkap bola bersaiz lebih kecil. (contoh: bola tenis).	AKTIVITI 1: Bola tenis.	AKTIVITI 1: 1. Melantun bola ke lantai dan menangkap semula.	

KEMAHIRAN

Motor Halus

INTERVENSI KEMAHIRAN MOTOR HALUS

4 TAHUN

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Meniru bentuk.	Murid boleh meniru tanda campur '+'. 	AKTIVITI 1: Lembaran kerja latihan pratulisan tangan. peralatan menulis. 	AKTIVITI 1: 1. Sediakan lembaran kerja (rujuk lampiran pada m/s 32) dan gunting. 2. Murid meniru bentuk dalam lembaran kerja. Bahan: Peralatan menulis.	Bantuan secara fizikal/ lisan/pemerhatian perlu diberikan kepada murid mengikut keperluan yang bersesuaian.
Melukis orang.	Murid boleh melukis gambar orang yang mempunyai sekurang-kurangnya tiga daripada anggota badan seperti: - Kepala - Mata - Hidung - Mulut - Leher - Badan - Rambut - Tangan - Kaki	AKTIVITI 1: Kertas. Peralatan menulis. 	AKTIVITI 1: 1. Guru melukis gambar anggota badan yang lengkap dan menunjukkan kepada murid. 2. Murid menyalin semula gambar anggota badan yang dihasilkan oleh guru.	Bantuan secara fizikal/ lisan/pemerhatian perlu diberikan kepada murid mengikut keperluan yang bersesuaian.
Menggunting kertas.	Murid boleh menggunting kertas menjadi separuh (dalam satu garisan lurus).	AKTIVITI 1: Lembaran kerja latihan menggunting. Gunting.	AKTIVITI 1: 1. Sediakan lembaran kerja (rujuk lampiran pada m/s 33) dan gunting. 2. Murid diminta untuk menggunting kertas mengikut garisan pada lembaran dengan selamat.	Bantuan secara fizikal/ lisan/ pemerhatian perlu diberikan kepada murid mengikut keperluan yang bersesuaian. *Berikan kertas bersaiz A5 atau lebih kecil untuk mula menggunting. *Guna saiz gunting yang bersesuaian dengan saiz tangan murid.

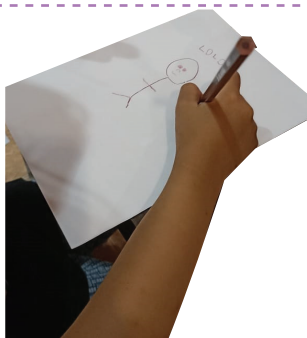
INTERVENSI KEMAHIRAN MOTOR HALUS

5 TAHUN

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Menggunting bentuk bulat atau segi empat sama.	Murid boleh menggunting bentuk bulat atau segi empat tepat (petak).	AKTIVITI 1: Lembaran kerja latihan menggunting. Gunting.	AKTIVITI 1: 1. Sediakan lembaran kerja (rujuk lampiran pada m/s 34) dan gunting. 2. Murid diminta untuk menggunting kertas mengikut garisan pada lembaran dengan selamat.	Bantuan secara fizikal/ lisan/pemerhatian perlu diberikan kepada murid mengikut keperluan yang bersesuaian. *Berikan kertas bersaiz A5 atau lebih kecil untuk mula menggunting. *Guna saiz gunting yang bersesuaian dengan saiz tangan murid.
Membutang.	Murid boleh membutang baju, membuka dan menutup zip pakaian-sendiri.	AKTIVITI 1: Pakaian/ baju/seluar berbutang/zip beg sekolah/ kotak pensil berzip. Bahan: Zip beg sekolah.	AKTIVITI 1: 1. Murid membutang baju sendiri atau baju rakan yang sama jantina. 2. Murid membuka dan menutup zip sama ada pada beg sekolah atau kotak pensil.	Bantuan secara fizikal/ lisan/pemerhatian perlu diberikan kepada murid mengikut keperluan yang bersesuaian.

INTERVENSI KEMAHIRAN MOTOR HALUS

5 TAHUN

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Melukis orang.	Murid boleh melukis orang dengan sempurna. (contoh: lukis orang mempunyai kepala, badan, tangan dan kaki).	AKTIVITI 1: Kertas. Peralatan menulis. 	AKTIVITI 1: 1. Sediakan kertas dan peralatan menulis. 2. Murid diminta untuk menulis gambar orang dengan sempurna.	Bantuan secara fizikal/ lisan/pemerhatian perlu diberikan kepada murid mengikut keperluan yang bersesuaian.

INTERVENSI KEMAHIRAN MOTOR HALUS

6 TAHUN

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Mewarna bentuk mudah.	Murid boleh mewarna bentuk mudah dengan kemas (tidak keluar dari garisan).	AKTIVITI 1: Lembaran kerja latihan mewarna. Peralatan mewarna. 	AKTIVITI 1: 1. Sediakan lembaran kerja (rujuk lampiran pada m/s 35) dan peralatan mewarna. 2. Murid diminta untuk mewarnakan bentuk/gambar dalam lembaran kerja dengan kemas.	Bantuan secara fizikal/lisan/pemerhatian perlu diberikan kepada murid mengikut keperluan yang bersesuaian. Guru boleh menggunakan bentuk atau gambar yang lain untuk aktiviti mewarna.
Melukis bentuk.	Murid boleh melukis bentuk asas (bulat, segi empat, segi tiga) tanpa melihat pada gambar bentuk.	AKTIVITI 1: Pensel/pensel warna/krayon. 	AKTIVITI 1: 1. Guru menyebut jenis bentuk secara spesifik. 2. Murid diminta melakar bentuk tersebut di atas mana-mana permukaan.	Bantuan secara fizikal/lisan/pemerhatian perlu diberikan kepada murid mengikut keperluan yang bersesuaian.
Membuat ikatan.	Murid boleh membuat ikatan menggunakan plastik.	AKTIVITI 1: Plastik bertangkai. 	AKTIVITI 1: 1. Tangan kanan dan kiri memegang tangkai plastik. 2. Murid mengikat kedua-dua tangkai plastik tersebut menjadi satu simpulan.	Bantuan secara fizikal/lisan/pemerhatian perlu diberikan kepada murid mengikut keperluan yang bersesuaian.

KEMAHIRAN

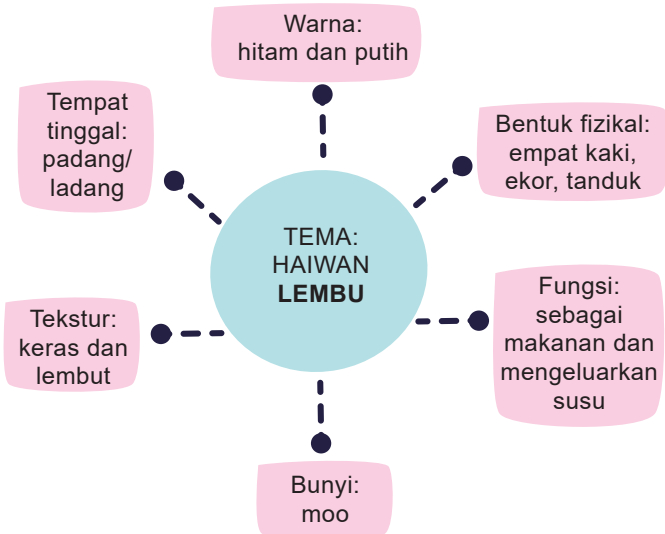
Pertuturan dan Bahasa

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA **4 TAHUN**

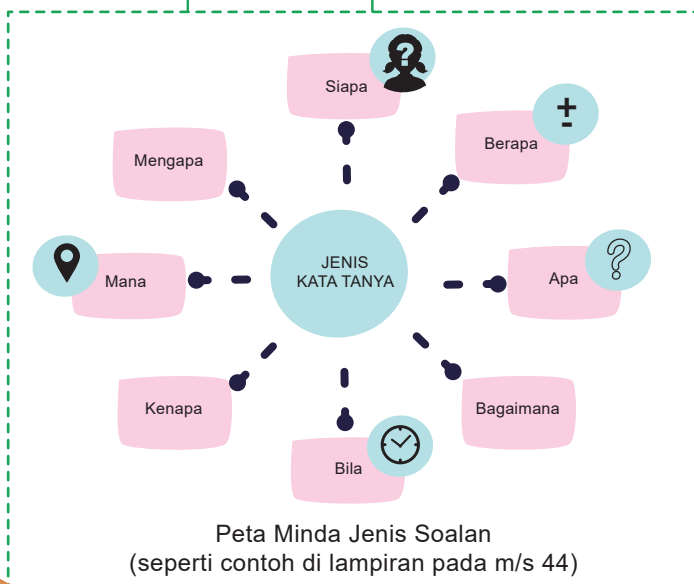
AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Permainan padanan ahli keluarga dengan aktiviti harian.	Murid boleh menjawab soalan berkaitan aktiviti harian. contoh: Apa? Bila? Kenapa?	AKTIVITI 1: Gambar rumah yang menampakkan bilik dan ruang di rumah. Gambar watak ahli keluarga. Gambar perasaan. Gambar aktiviti/ tempat. Ruangan rumah: Bilik Air Ruang Tamu Watak ahli keluarga: Ayah Ibu Gambar perasaan: Gembira Sedih Aktiviti: Buang Sampah Tidur	AKTIVITI 1: 1. Murid memilih watak pilihan. 2. Murid memilih gambar perasaan/situasi pilihan. 3. Murid memadankan watak, perasaan/ situasi dan aktiviti/ tempat. 4. Guru membuat demonstrasi menggunakan soalan: Apa? Bila? Kenapa? Contoh: Apa yang ayah sedang lakukan? Kenapa ayah berada di atas katil? Bilakah kita berehat/tidur di katil? 5. Murid mengambil giliran untuk menunjukkan pilihan masing-masing kepada kelas dengan menggunakan ayat nyata. Contoh: "Ayah pergi ke bilik untuk tidur kerana ayah penat."	Guru menekankan kosa kata penting. Kata adjektif seperti 'lapar', 'penat', 'kotor', 'panas'. Kata kerja seperti 'makan', 'tidur', 'mandi', 'basuh'. Guru melakukan aktiviti menggunakan pendekatan: -Bersemuka melihat murid. -Memberi pilihan. -Menggunakan peta minda (bantuan visual). -Pengulangan. -Penekanan.

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA 4 TAHUN

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN						
Objek pilihan saya.	Murid boleh menerangkan dua perkara tentang sesuatu objek dengan jelas.	AKTIVITI 1: Beg kain atau kotak. Objek mengikut tema, contoh: buah-buah, haiwan. Peta Minda Penerangan (sila rujuk contoh di lampiran pada m/s 43). Peta Minda Penerangan (sila rujuk contoh di lampiran pada m/s 43).	AKTIVITI 1: 1. Guru menyediakan objek dan gambar mengikut tema yang dipilih (contoh: tema haiwan). 2. Guru meletakkan objek-objek tersebut di dalam satu kotak mengikut tema yang dipilih. Contoh objek bagi tema haiwan ialah lembu, itik, buaya, gajah, harimau, rama-rama. 3. Guru menunjukkan contoh dengan memilih satu objek di dalam kotak. Contohnya guru memilih tema haiwan dan guru memilih objek lembu. 4. Guru memberi tiga contoh ciri-ciri bagi objek yang dipilih. Contohnya guru menerangkan tentang lembu mengikut ciri-ciri yang diberikan dalam peta minda seperti lembu berwarna hitam dan putih, lembu tinggal di ladang, lembu mempunyai empat (4) kaki, lembu membuat bunyi 'moo'. Sila rujuk peta minda di m/s 43. 5. Murid A memilih satu daripada pilihan ciri-ciri dalam peta minda bagi tema yang telah dipilih. Contohnya Murid A telah memilih haiwan itik. Kemudian, Murid A memilih ciri 'bentuk fizikal' dan memberitahu bahawa itik berkaki dua dan mempunyai paruh. 6. Pada masa yang sama, guru menyediakan gambar-gambar bagi tema haiwan. Murid B atau murid yang lain perlu memilih semua gambar bagi kategori berkenaan seperti gambar haiwan-haiwan lain yang berkaki dua dan mempunyai paruh. Sambungan...	Guru melakukan aktiviti sambil mengamalkan strategi: -Bersemuka melihat murid. -Memberi pilihan. <table><tr><th>CIRI-CIRI</th><th>CONTOH MEMBERI PILIHAN</th></tr><tr><td>Nama haiwan</td><td>Ini itik atau lembu?</td></tr><tr><td>Warna</td><td>Lembu warna merah? Atau putih dan hitam?</td></tr></table> SABOTAJ Untuk bina peluang murid berinteraksi/berkomunikasi. TUNGGU SELAMA BEBERAPA SAAT Tidak memberi apa-apa klu perkataan / bahasa badan semasa menunggu	CIRI-CIRI	CONTOH MEMBERI PILIHAN	Nama haiwan	Ini itik atau lembu?	Warna	Lembu warna merah? Atau putih dan hitam?
CIRI-CIRI	CONTOH MEMBERI PILIHAN									
Nama haiwan	Ini itik atau lembu?									
Warna	Lembu warna merah? Atau putih dan hitam?									

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA **4 TAHUN**

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
			7. Ulangkan permainan ini dengan tema dan ciri-ciri yang lain seperti tema kenderaan dan buah-buahan. 8. Guru merumuskan ciri-ciri bagi tema yang telah dipilih di papan putih. 9. Guru membuat demonstrasi dengan menjelaskan ciri-ciri bagi tema dan objek tersebut berdasarkan peta minda penerangan yang disediakan. Contoh tema dan objek: Haiwan dan lembu. Lembu ialah sejenis haiwan, berwarna hitam dan putih, lembu ada empat kaki dan ada ekor, lembu berfungsi sebagai makanan dan boleh mengeluarkan susu untuk kegunaan manusia. 10. Guru meminta seorang murid untuk mengulangi Langkah 8.	
Teka objek misteri.	Murid boleh bertanya soalan 'Apa, Berapa, Bagaimana, Di mana?'	AKTIVITI 1: Beg kain atau kotak. Pilihan objek mengikut tema, contoh: buah-buah, haiwan. Peta Minda Jenis Soalan (seperti contoh di lampiran pada m/s 44)	AKTIVITI 1: 1. Sediakan gambar berdasarkan topik yang ingin dibincangkan. 2. Pilih gambar yang sesuai dan mempunyai kandungan (subjek, perbuatan, waktu, tempat, objek) supaya boleh dikaitkan dengan soalan; apa, siapa, mana, kenapa, bagaimana. 3. Guru menyediakan objek dalam beg kain atau kotak. 4. Murid dibahagikan kepada 2 kumpulan. 5. Wakil dari kumpulan 1 memilih salah satu objek secara rawak. 6. Murid dari kumpulan 2 mengambil giliran bertanya soalan berkaitan ciri-ciri berdasarkan Peta Minda Penerangan. 7. Murid kumpulan 2 meneka objek yang dipilih oleh kumpulan 1.	Guru melakukan aktiviti sambil mengamalkan strategi: -Bersemuka. -Memberi pilihan. -Pengulangan. -Penekanan. -Menggunakan peta minda untuk meningkatkan kefahaman murid (bantuan visual).

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA **5 TAHUN**

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Mencari dan mengelaskan objek atau gambar.	Murid boleh memahami dan menggunakan konsep perbandingan (besar/kecil; berat/ringan).	AKTIVITI 1: Objek berat di persekitaran (contoh: botol berisi air, batu, kerusi). Objek ringan di persekitaran (contoh: bola pom-pom, kapas). Objek/gambar item yang bersaiz besar (contoh: bas, gambar gajah, kotak). Objek/gambar item bersaiz kecil (contoh: motor, gambar tikus, lego). Bakul/kotak berlabel (contoh: berat/ringan]. 	AKTIVITI 1: 1. Guru menerangkan dan menunjukkan objek yang disediakan untuk mengajar konsep besar/kecil serta berat/ringan. 2. Guru memberi peluang kepada murid untuk melihat dan menyentuh objek/gambar yang telah disediakan. 3. Guru memberikan pengukuhan dan pengulangan dengan melabel objek yang besar/kecil; berat/ringan. 4. Guru menampal gambar atau menyembunyikan objek di persekitaran kelas. 5. Guru memberi arahan: "Cikgu ada menyembunyikan (objek berat dan ringan) di dalam bilik ini. Cikgu hendak awak cari satu objek yang ringan dan satu objek yang berat). 6. Murid dikehendaki mencari satu objek yang berat dan satu objek yang ringan. 7. Guru meminta murid untuk meletakkan objek/gambar di dalam bakul/kotak yang betul bagi kategori objek tersebut (lego di kotak ringan; botol berisi air di kotak berat).	Bilangan objek/gambar yang disediakan bergantung kepada bilangan murid yang menyertai aktiviti ini.

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA 5 TAHUN

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Cubaan suara 1-2-3.	Murid boleh mengulang ayat yang didengari.	AKTIVITI 1: Mikrofon atau mikrofon permainan. 	AKTIVITI 1: 1. Guru menyediakan ayat untuk permainan cubaan suara 1-2-3. 2. Guru menerangkan tentang permainan cubaan suara-1-2-3. 3. Murid diminta untuk mengulang semula ayat menggunakan mikrofon sebagai aktiviti cubaan suara 1-2-3. 4. Murid mengulangi aktiviti dengan ayat-ayat yang lain.	Contoh ayat: 1. Nora sedang berehat di tepi pantai. 2. Nenek memakan nasi lemak. 3. Air hujan yang turun berwarna-warni. 4. Monyet Ali mandi di sungai memakai kain batik. 5. Lembu Pak Abu sedang tidur di atas pokok.
Berkongsi buku kegemaran.	Murid boleh bertutur menggunakan empat hingga lima perkataan dalam satu ayat dengan tatabahasa dan bunyi sebutan yang betul.	AKTIVITI 1: Buku cerita bergambar kegemaran murid. 	AKTIVITI 1: 1. Guru memberitahu murid untuk membawa buku cerita kegemaran. 2. Guru menggalakkan murid berkongsi buku bersama-sama rakan-rakan. 3. Murid digalakkan untuk bercerita menggunakan sebutan dan ayat yang penuh. 4. Guru memberikan pengukuhan dan galakan yang positif menggunakan strategi yang disediakan seperti lampiran pada m/s 45.	Guru disarankan untuk mengamalkan strategi semasa melakukan aktiviti-aktiviti lain di kelas, secara berterusan bagi membantu penguasaan kosa kata murid seperti di lampiran pada m/s 42, 43, dan 45.

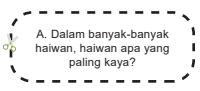
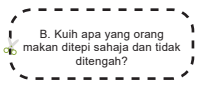
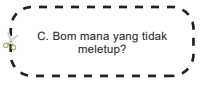
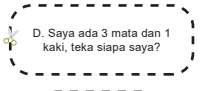

Lampiran pada m/s 45.

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA 6 TAHUN

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Buku arnab dan kura-kura.	Murid boleh menceritakan semula cerita yang ditonton didengari atau dibaca oleh orang lain.	AKTIVITI 1: Boneka/anak patung/mainan lembut. 	AKTIVITI 1: 1. Guru menerangkan simbol bagi setiap elemen bercerita menggunakan bahan visual yang disediakan seperti pada lampiran (rujuk lampiran pengajaran elemen cerita pada m/s 46). Watak (orang) Contoh: Anak kucing, budak lelaki, Abu, cikgu/ guru, ibu/emak. Latar (Tempat dan masa) Contoh: Sekolah, rumah, hutan, pagi, pada suatu hari. [Watak ialah 'siapa' dalam cerita kita] [Latar ialah tempat/masa atau waktu dalam cerita kita]. 2. Guru bercerita kepada murid menggunakan boneka/anak patung/ mainan lembut sambil menekankan elemen cerita dalam buku cerita tersebut [contoh: Pada suatu hari, ada seekor arnab dan kura-kura (watak) sedang berjalan di dalam hutan (latar)]. 3. Guru menggunakan soalan bantuan untuk murid mengenalpasti elemen dalam cerita. 4. Guru menggalakkan murid menceritakan semula cerita tersebut kepada boneka/anak patung/ mainan lembut. 5. Menggunakan papan visual sebagai bantuan. 6. Sekiranya murid terlupa memasukkan elemen cerita, guru boleh menunjukkan simbol elemen cerita di papan visual tersebut.	Simbol bagi elemen bercerita membantu murid untuk memahami struktur cerita dan memudahkan mereka mengingat semula struktur cerita. Watak (orang) Contoh: Anak kucing, budak lelaki, Abu, cikgu/ guru, ibu/emak. Peristiwa Permulaan Contoh: Anak kucing hilang, Pokok tumbang, Ali jatuh daripada basikal Pelan/ tindakan Contoh: Ibu mencari anak kucing di hutan, Arnab cari kawan untuk membantu, Sara memanggil cikgu. Latar (Tempat dan masa) Contoh: Sekolah, rumah, hutan, pagi, pada suatu hari. Perasaan Contoh: Ibu berasa lega. Arnab berasa bersyukur. Ali rasa gembira. (sedih, marah, takut). Penutup Contoh: Ibu jumpa anak kucing. Pokok itu berjaya dipindahkan. Ali di rawat di klinik. Nota: Cetak simbol elemen bercerita ini dan tampal di dalam kelas.

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA **6 TAHUN**

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Memesan makanan.	Murid boleh bercakap menggunakan bunyi sebutan yang jelas dan lancar (percakapan difahami oleh orang yang tidak dikenali).	AKTIVITI 1: Bahan-bahan makanan/ buah-buahan. Permainan juru wang/duit. Pen/kertas.	AKTIVITI 1: 1. Guru menyediakan kawasan bermain dan peralatan bertemakan aktiviti 'membeli makanan' seperti duit, permainan makanan, buku menu. 2. Murid dikehendaki memesan makanan kepada murid lain dengan sebutan yang jelas dan lancar. 3. Murid diberikan pengukuhan dan galakan positif apabila menyebut sebutan yang jelas dan betul semasa bermain permainan ini.	Guru menggunakan strategi yang diberikan seperti dalam lampiran. Skrip pemesanan makanan boleh diberikan kepada murid bagi menggalakan murid memesan makanan.
Menjawab teka-teki.	Murid boleh faham dan suka kepada lawak jenaka dan teka-teki.	AKTIVITI 1: Kad teka-teki. Kad jawapan (seperti pada lampiran m/s 54). 	AKTIVITI 1: 1. Guru menerangkan maksud lawak jenaka dan teka-teki. • Lawak jenaka bermaksud sesuatu perkara atau perbuatan yang kelakar sehingga membuatkan kita ketawa. • Teka-teki bermaksud perbuatan berfikir bagi menjawab soalan yang diberikan. 2. Guru menunjukkan kad teka-teki kepada murid. Guru memberitahu teka-teki kepada murid. Guru menunjukkan beberapa pilihan jawapan (contoh: pilihan antara dua jawapan bergambar) di hadapan murid. 3. Murid menjawab soalan teka-teki berdasarkan pilihan jawapan bergambar yang diberikan. 4. Murid bergilir-gilir untuk cuba menjawab teka-teki yang diberikan berpanduan gambar visual yang diberikan.	Guru perlu memberikan maksud lawak-jenaka dan teka-teki bagi meningkatkan kefahaman murid. Guru boleh menunjukkan situasi yang lucu kepada murid. Guru mengulangi aktiviti teka-teki dalam pelbagai permainan lain bagi tujuan pengulangan dan pengukuhan seperti permainan mencari harta karun/papan permainan dan sebagainya.

KEMAHIRAN

Personal dan Sosial

INTERVENSI KEMAHIRAN PERSONAL DAN SOSIAL

4 TAHUN

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Melakonian watak haiwan.	Murid berupaya melakonian watak haiwan.	AKTIVITI 1: Mainan 'watak atau haiwan' (berdasarkan kreativiti guru). 	AKTIVITI 1: 1. Guru memegang gambar haiwan serta memperkenalkan bunyi dan pergerakannya. 2. Guru meminta murid untuk melakonian bunyi dan pergerakan haiwan bersama-sama. 3. Guru bertanya soalan berkaitan haiwan tersebut (contoh: habitat, makanan). 4. Guru boleh mengulang aktiviti ini menggunakan haiwan lain.	Murid boleh dibantu secara lisan, bergambar, gaya tubuh, tunjuk cara atau fizikal (mengikut keperluan). Pelbagaikan jenis 'watak atau haiwan' mengikut minat murid.
Membasuh tangan.	Murid boleh membasuh atau mengeringkan tangan menggunakan kain atau tisu tanpa bantuan.	AKTIVITI 1: Carta langkah membasuh tangan, kain lap tangan, sabun. 	AKTIVITI 1: 1. Guru menunjuk tatacara membasuh tangan dan mengeringkan tangan. 2. Murid diminta membasuh tangan mengikut langkah yang betul.	Murid boleh dibantu secara lisan, bergambar, gaya tubuh, tunjuk cara atau fizikal (mengikut keperluan). Sediakan carta langkah di tepi sinki. Pastikan ketinggian sinki sesuai dengan ketinggian murid atau sediakan bangku kecil untuk murid berdiri. Perbanyakkan peluang untuk murid berlatih (contoh: sebelum dan selepas makan, selepas aktiviti kraf dan sebagainya).

INTERVENSI KEMAHIRAN PERSONAL DAN SOSIAL

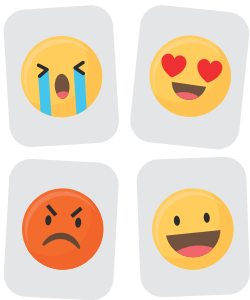
4 TAHUN

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Suai kenal.	Murid berupaya memberitahu nama rakan sekurang-kurangnya 2 orang.	AKTIVITI 1: Bola/kertas/blok pelbagai warna.	AKTIVITI 1: 1. Pembahagian kumpulan: •Guru menyediakan set bola berwarna (contoh: merah, biru, hijau). •Guru meletakkan bola berwarna tersebut di dalam kotak. •Guru meminta setiap murid untuk mengambil satu bola berwarna secara rawak. •Guru membahagikan murid mengikut warna bola yang sama. 2. Aktiviti suai kenal: •Guru meminta murid untuk menanyakan nama rakan kumpulannya. •Murid diminta untuk memberitahu guru nama rakan kumpulannya.	Satu set = 3 biji bola sama warna. Pelbagaikan jenis soalan berkaitan dengan maklumat diri rakan sekumpulan. (contoh: makanan kegemaran, kartun kegemaran).

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Aktiviti seni. "Jom Warna Pelangi".	Murid boleh mengambil giliran dan berkongsi barang dengan kanak-kanak lain.	AKTIVITI 1: Alatan seni. (contoh: krayon/pensel warna). Gambar pelangi (bersaiz A3). 	AKTIVITI 1: 1. Guru membahagikan murid secara berpasangan. 2. Guru menyediakan satu set alatan seni dan satu gambar pelangi untuk setiap kumpulan. 3. Murid dikehendaki untuk mewarna bersama-sama. 4. Guru memberitahu murid untuk berkongsi alatan seni dan mengambil giliran dalam aktiviti berkenaan.	Guru sentiasa mengingatkan murid untuk berkongsi dan mengambil giliran. Peneguhan positif diberikan kepada murid yang dapat berkongsi dan mengambil giliran.
Permainan olok-olok. "Jaga adik".	Murid boleh mengambil berat anggota keluarga yang lebih muda.	AKTIVITI 1: Set permainan anak patung. (contoh: anak patung, botol susu mainan, perkakas makanan mainan). 	AKTIVITI 1: 1. Guru bermain bersama-sama murid cara menjaga 'adik'. 2. Guru melakonkan situasi ketika 'adik' memerlukan perhatian. (contoh: adik sedang lapar, adik menangis, adik sakit). 3. Guru memberi peluang kepada murid untuk memberi respons terhadap situasi tersebut.	Guru boleh menunjukkan cara membantu 'adik' jika murid tidak memberikan respon.

INTERVENSI KEMAHIRAN PERSONAL DAN SOSIAL

6 TAHUN

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Jual beli.	Murid berupaya meningkatkan interaksi dengan rakan sebaya melalui permainan berkonsepkan kerjasama.	AKTIVITI 1: Permainan bersesuaian untuk aktiviti jual-beli (contoh: duit mainan, beg plastik, mesin juruwang mainan).	AKTIVITI 1: 1. Guru menyediakan stesen jual beli. 2. Guru memberikan watak kepada setiap murid (contoh: juruwang, penjual, pembeli, pembungkus).	Guru membantu murid yang mempunyai kesukaran dalam permainan ini dengan menunjukkan cara yang betul dalam interaksi jual beli. Pelbagaikan jenis aktiviti mengikut kreativiti guru menggunakan bahan sedia ada.
Sesi bercerita. "Bulatan Emosi".	Murid berupaya menggunakan perkataan untuk meluahkan perasaan berdasarkan sesuatu situasi.	AKTIVITI 1: Buku cerita mudah/ situasi/ video bersesuaian. 	AKTIVITI 1: 1. Guru menceritakan/ menunjukkan situasi kepada murid. 2. Guru bertanya kepada murid tentang perasaan/ emosi watak yang terlibat dalam situasi tersebut. 3. Guru memberikan dua pilihan emosi (contoh: sedih atau gembira) jika murid tidak memberikan respons.	Guru boleh menggunakan gambar emosi bagi murid yang tidak boleh bertutur.

INTERVENSI KEMAHIRAN PERSONAL DAN SOSIAL

6 TAHUN

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Mengambil barang menggunakan kaki.	Murid boleh memakai kasut pada kaki yang betul. Murid boleh mengkoordinasi kaki dengan tepat.	AKTIVITI 1: Mainan/objek bersaiz kecil dan bakul. AKTIVITI 2: Kain dan air. AKTIVITI 3: Kasut, gambar pelekat.	AKTIVITI 1: 1. Guru menyelerakkan objek/mainan secara rawak di atas lantai. 2. Murid diarahkan untuk mengutip objek/mainan tersebut dengan menggunakan kaki sahaja ke dalam bekas. AKTIVITI 2: 1. Guru berpura-pura tertumpah air. 2. Guru meminta bantuan murid mengelap menggunakan kain dengan kaki. AKTIVITI 3: 1. Gambar berpelekat seperti dinosaur atau lain-lain dipotong kepada dua bahagian. 2. Pelekat tersebut dilekatkan di dalam kasut kanan dan kiri.	Guru membantu murid yang mempunyai kesukaran dalam permainan ini dengan menunjukkan cara yang betul dalam berinteraksi berjual beli. Pelbagaikan jenis aktiviti mengikut kreativiti guru menggunakan bahan sedia ada.

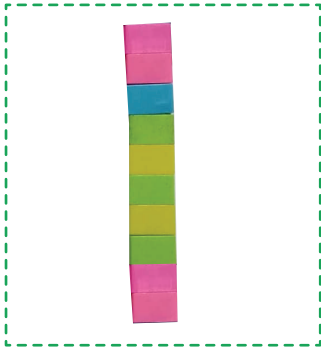
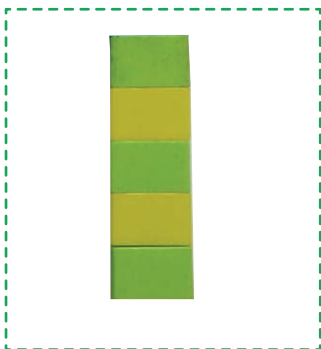
KEMAHIRAN

Kognitif

INTERVENSI KEMAHIRAN KOGNITIF

4 TAHUN

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Membina menara kiub.	Murid berupaya menyusun 10 bongkah kiub menjadi menara secara menegak.	AKTIVITI 1: Sepuluh bongkah kiub. 	AKTIVITI 1: 1. Guru menyediakan sepuluh bongkah kiub yang sama saiz. 2. Guru memberi arahan kepada murid untuk menyusun bongkah kiub secara menegak.	Murid boleh dibantu secara lisan, gaya tubuh, tunjuk cara atau fizikal (mengikut keperluan).
Mengira bongkah kiub.	Murid berupaya mengira bongkah kiub mengikut turutan 1 hingga 5	AKTIVITI 1: Lima bongkah kiub. 	AKTIVITI 1: 1. Guru menyediakan lima bongkah kiub yang sama saiz dan warna. 2. Guru mengira bongkah kiub sambil menyebut satu hingga lima mengikut turutan. 3. Guru memberi arahan kepada murid untuk mengira bongkah kiub bersama-sama mengikut turutan satu hingga lima. 4. Guru memberi arahan kepada murid untuk mengira bongkah kiub secara sendiri.	Murid boleh dibantu secara lisan, gaya tubuh, tunjuk cara atau fizikal (mengikut keperluan).

INTERVENSI KEMAHIRAN KOGNITIF

4 TAHUN

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Memahami konsep sama dan berbeza.	Murid berupaya untuk: i. Mengenal pasti warna dan bentuk bongkah kayu; ii. Mengasingkan bongkah kayu mengikut warna dan bentuk; dan iii. Menyatakan persamaan dan perbezaan bentuk bongkah kayu.	AKTIVITI 1: Bongkah kayu berbeza warna dan bentuk.	AKTIVITI 1: 1. Guru menyediakan bongkah kayu yang berbeza warna dan bentuk. 2. Guru memberi arahan kepada murid untuk mengenal pasti warna dan mengasingkan bongkah kayu mengikut warna yang sama. 3. Guru memberi arahan kepada murid untuk mengasingkan bongkah kayu mengikut bentuk yang sama. 4. Guru menyatakan kepada murid persamaan dan perbezaan bentuk bongkah kayu.	Murid boleh dibantu secara lisan, gaya tubuh, tunjuk cara atau fizikal (mengikut keperluan).

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Mengira mengikut turutan 1-5.	Murid berupaya mengira bola pompom mengikut turutan 1 hingga 15.	AKTIVITI 1: Gambar ulat bulu. Bola pom pom. Bahan: Bola pom pom.	AKTIVITI 1: 1. Guru menyediakan gambar ulat bulu. 2. Guru memberi arahan kepada murid untuk meletakkan bola pompom mengikut bilangan bulatan badan ulat bulu (1 hingga 15).	Murid boleh dibantu secara lisan, gaya tubuh, tunjuk cara atau fizikal (mengikut keperluan).
Mengenal huruf.	Murid berupaya mengenal empat huruf pada nama sendiri.	AKTIVITI 1: Papan putih/kertas A4. Pen penanda. Kad imbas abjad A hingga Z / Sahibba/blok abjad. Bahan: Papan putih kecil dan pen penanda. Bahan: Kad Imbas ABC.	AKTIVITI 1: 1. Guru menyediakan papan putih kecil/kertas A4 dengan menulis nama murid. 2. Sediakan kad imbas abjad A hingga Z/ Sahibba/blok abjad. 3. Guru memberi arahan kepada murid untuk memilih dan menyusun kad imbas/ Sahibba/blok abjad mengikut nama yang tertera di papan putih kecil / kertas A4.	Murid boleh dibantu secara lisan, gaya tubuh, tunjuk cara atau fizikal (mengikut keperluan).

INTERVENSI KEMAHIRAN KOGNITIF

5 TAHUN

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Memahami konsep masa.	Murid berupaya untuk memahami konsep semalam, hari ini dan esok menggunakan projek garis masa.	AKTIVITI 1: Kad manila. Pen penanda kecil. Kad gambar/lukisan gambar.	AKTIVITI 1: 1. Guru menampal kad manila di hadapan kelas. 2. Guru melukis garis masa semalam, hari ini dan esok. 3. Guru bertanya murid aktiviti yang dilakukan semalam. 4. Guru melukis/menampal kad gambar aktiviti semalam di garis masa "semalam". 5. Guru bertanya murid aktiviti yang dilakukan pada hari ini. 6. Guru melukis/menampal kad gambar aktiviti hari ini di garis masa "hari ini". 7. Guru bertanya murid aktiviti yang dirancang akan dilakukan pada hari esok. 8. Guru melukis/menampal kad gambar aktiviti yang dirancang esok di garis masa "esok". 9. Guru menerangkan perbezaan semalam, hari ini dan esok menggunakan paparan lukisan di projek garis masa tersebut.	Murid boleh dibantu secara lisan, gaya tubuh, tunjuk cara atau fizikal (mengikut keperluan).

INTERVENSI KEMAHIRAN KOGNITIF

6 TAHUN

AKTIVITI	OBJEKTIF	BAHAN-BAHAN	LANGKAH-LANGKAH	CATATAN
Menulis nombor, huruf besar dan huruf kecil.	Murid berupaya mengecam nombor/huruf besar/huruf kecil: - Mengenal - Menghafal	AKTIVITI 1: Papan putih/kertas A4/ kertas lukisan. Pen penanda/pen berwarna/ krayon. 	AKTIVITI 1: 1. Murid mengecam nombor/huruf besar/huruf kecil. 2. Guru menyebut nombor/ huruf besar/huruf kecil secara rawak. 3. Murid diminta untuk menulis nombor/huruf besar / huruf kecil di papan putih kecil / kertas A4/ kertas lukisan.	Murid boleh dibantu secara lisan, bergambar, gaya tubuh, tunjuk cara atau fizikal (mengikut keperluan).
Membaca perkataan yang biasa dilihat (buku, bola, susu).	Murid berupaya membaca perkataan yang biasa dilihat: Contoh: -buku -bola -susu	AKTIVITI 1: Kad imbas gambar.	AKTIVITI 1: 1. Guru menunjukkan tiga kad gambar berserta perkataan. 2. Murid membaca perkataan tersebut. 3. Guru berbual dengan murid secara umum tentang gambar yang ditunjukkan.	Murid boleh dibantu secara lisan, bergambar, gaya tubuh, tunjuk cara atau fizikal (mengikut keperluan).
Menulis nama sendiri tanpa bantuan.	Murid berupaya menulis nama sendiri tanpa bantuan.	AKTIVITI 1: Gambar murid. Papan Putih. Pen Penanda kecil. 	AKTIVITI 1: 1. Guru menampal gambar murid di papan putih. 2. Murid tersebut diminta bangun dan menulis nama di papan putih menggunakan pen penanda saiz kecil. 3. Semua murid mengeja dan menyebut nama yang tertera bersama-sama.	Murid boleh dibantu secara lisan, bergambar, gaya tubuh, tunjuk cara atau fizikal (mengikut keperluan).

Lampiran

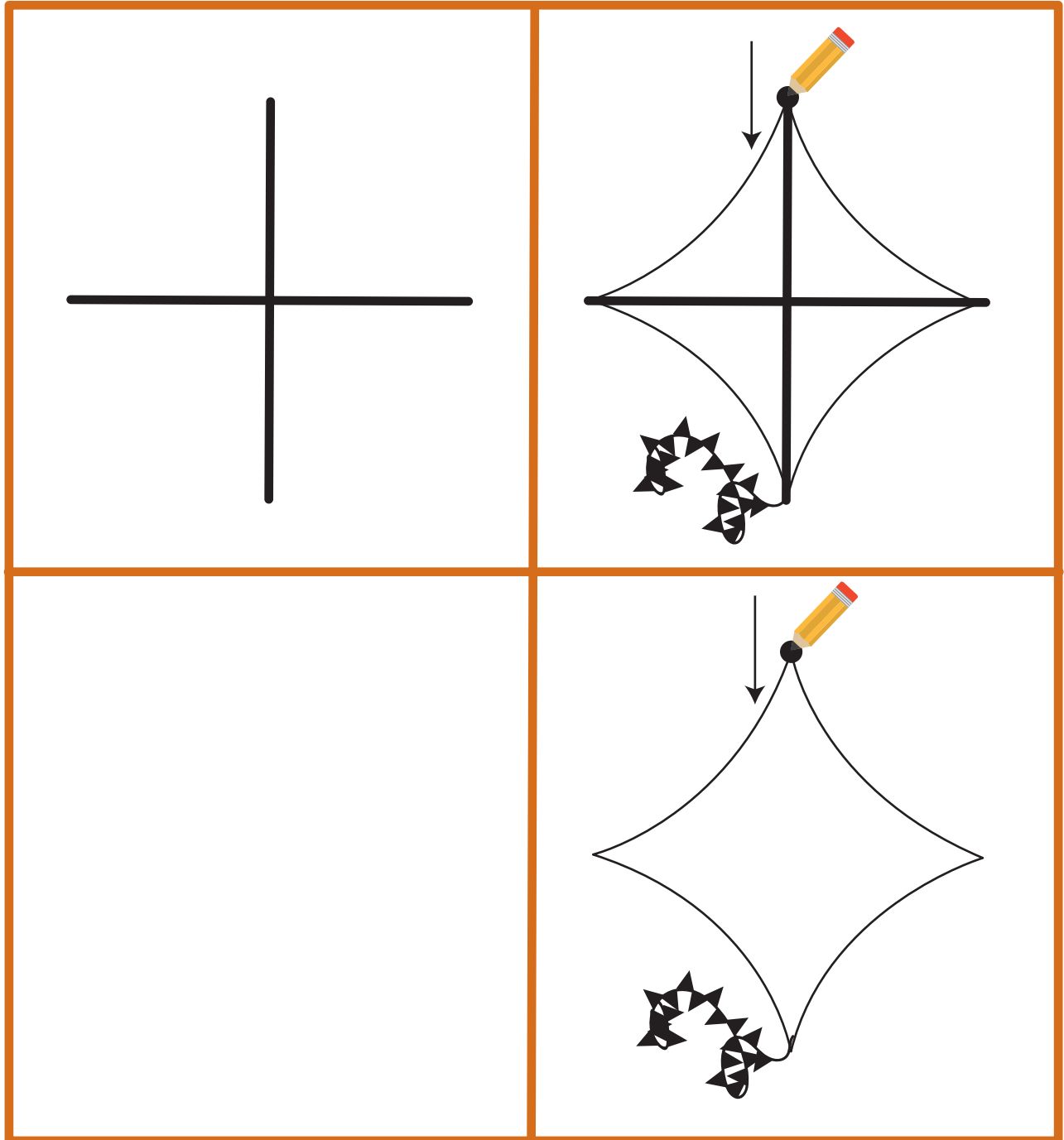

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN MOTOR HALUS

4 TAHUN

Lembaran Kerja Latihan Pratulisan Tangan

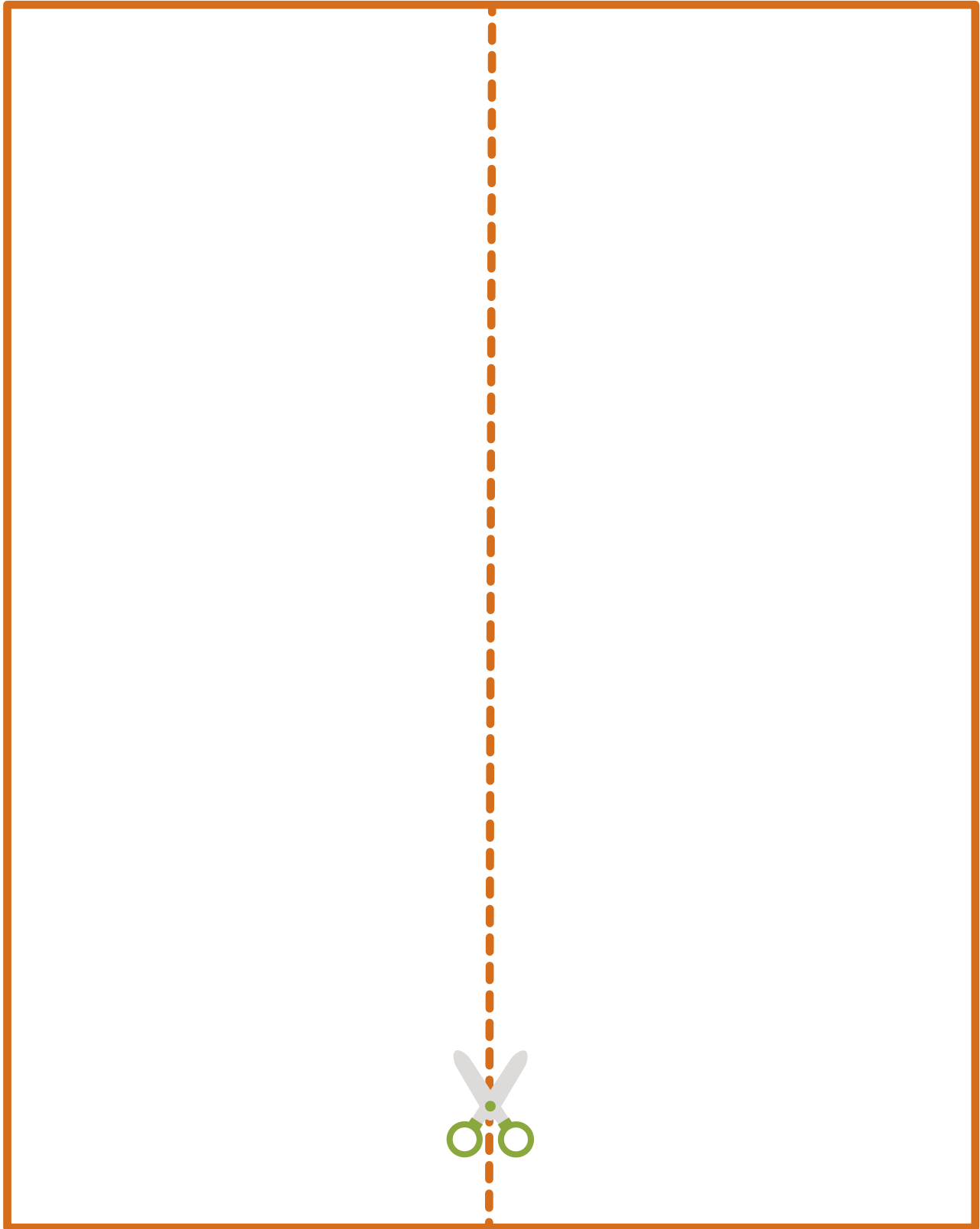

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN MOTOR HALUS

4 TAHUN

Lembaran Kerja Latihan Menggunting

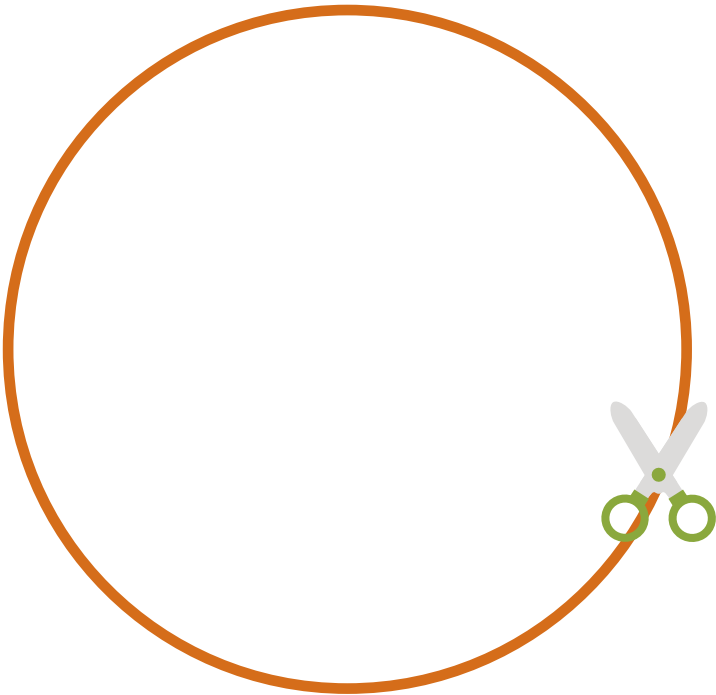

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN MOTOR HALUS

5 TAHUN

Lembaran Kerja Latihan Menggunting

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN MOTOR HALUS

5 TAHUN

Lembaran Kerja Latihan Mewarna

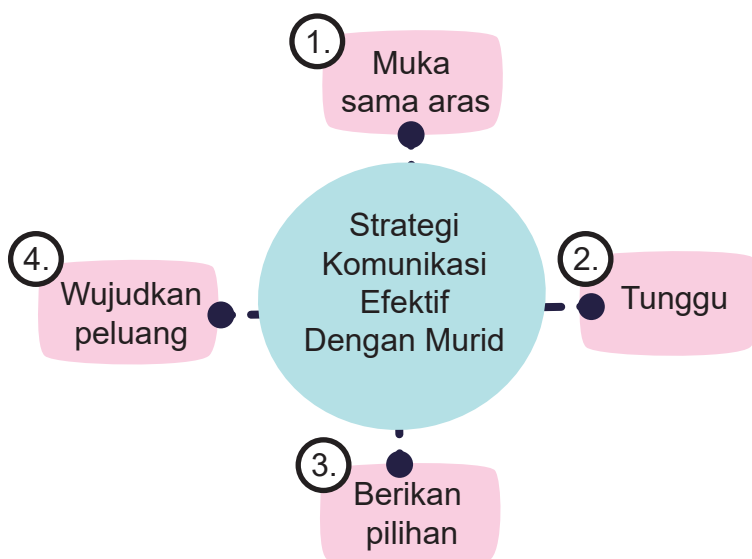

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA STRATEGI MENGGALAKKAN KOMUNIKASI EFEKTIF DENGAN MURID

LANGKAH 1 RENDAHKAN BADAN

Rendahkan badan supaya muka berada pada aras yang sama dengan murid.

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA STRATEGI MENGGALAKKAN KOMUNIKASI EFEKTIF DENGAN MURID

LANGKAH 2 TUNGGU

Tunggu

- Tunggu 5-10 saat supaya murid mempunyai masa yang mencukupi memproses maklumat untuk berkomunikasi.
- Lihat dan dengar.

Tujuan menunggu untuk menggalakkan:

- ✓ Murid meminta barang.
- ✓ Murid meminta bantuan.
- ✓ Murid menunjuk barang yang dikehendaki.
- ✓ Murid memberitahu 'salah' atau tidak apabila diberikan barang yang salah.

NOTA

Kemahiran ini boleh dilaksanakan dalam pelbagai situasi seperti:

- ✓ Rutin makan/minum.
- ✓ Rutin memakai kasut/baju dan bersiap.
- ✓ Rutin memberus gigi.
- ✓ Rutin mencuci tangan.
- ✓ Aktiviti bermain.
- ✓ Aktiviti belajar.
- ✓ Aktiviti fizikal/di luar bilik darjah.

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA STRATEGI MENGGALAKKAN KOMUNIKASI EFEKTIF DENGAN MURID

Contoh situasi semasa aktiviti pengajaran tentang haiwan dengan **bahan maujud**.

SITUASI 1

Murid yang senyap / tidak bercakap.

Guru boleh gunakan bahasa ringkas dan bunyi seperti bunyi haiwan

Contoh:

“Meow”, “roar”, “woof” ataupun bunyi kereta contohnya “vroom”.

SITUASI 2

Murid yang boleh bercakap satu patah perkataan.

Guru boleh menunggu dahulu dan membantu murid memanjangkan ayat.

Contoh:

Harimau ganas, takut harimau, harimau lapar.

SITUASI 3

Murid yang bercakap ayat pendek.

Guru boleh bercakap situasi baharu kepada murid supaya murid boleh belajar kemahiran imaginasi.

SITUASI 1

Murid: (hanya melihat harimau).

Guru: “Rawr” (sambil mendekatkan boneka/anak patung ke muka murid).

SITUASI 2

Murid: Harimau!

Guru: Ya, harimau garang!..rawr (sambil menunjukkan bahan maujud).

SITUASI 3

Murid: Harimau jatuh la.

Guru: Alamak, harimau jatuh, jom panggil ambulans.

Elakkan bertanya soalan.

TIPS

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA STRATEGI MENGGALAKKAN KOMUNIKASI EFEKTIF DENGAN MURID

LANGKAH 3 BERI PELUANG

Mewujudkan peluang kepada murid untuk berkomunikasi.

CONTOH SITUASI

- ✓ Letakkan bekas berisi barang yang diminati oleh murid di tempat tinggi;
- ✓ Tunjuk bekas yang berisi barang yang diminati oleh murid dengan sengaja;
- ✓ Sengaja memberikan barang yang salah.

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA STRATEGI MENGGALAKKAN KOMUNIKASI EFEKTIF DENGAN MURID

LANGKAH 4 BERI PILIHAN

Berikan dua pilihan
(saiz, warna atau barang yang berlainan) kepada murid.

SEMASA WAKTU REHAT

Semasa waktu rehat
Guru: Awak nak epal atau roti ?
Beri murid 5 - 10 saat untuk memproses maklumat.
Murid: Roti.

SEMASA AKTIVITI MELUKIS

Guru: Awak nak pensel warna biru atau merah?
Beri murid 5 - 10 saat untuk memproses maklumat.
Murid: Biru.

SEMASA AKTIVITI BERMAIN

Guru: Awak nak kereta besar atau kereta kecil?
Beri murid 5 - 10 saat untuk memproses maklumat.
Murid: Kereta besar.

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA STRATEGI MENGGALAKKAN KOMUNIKASI EFEKTIF DENGAN MURID

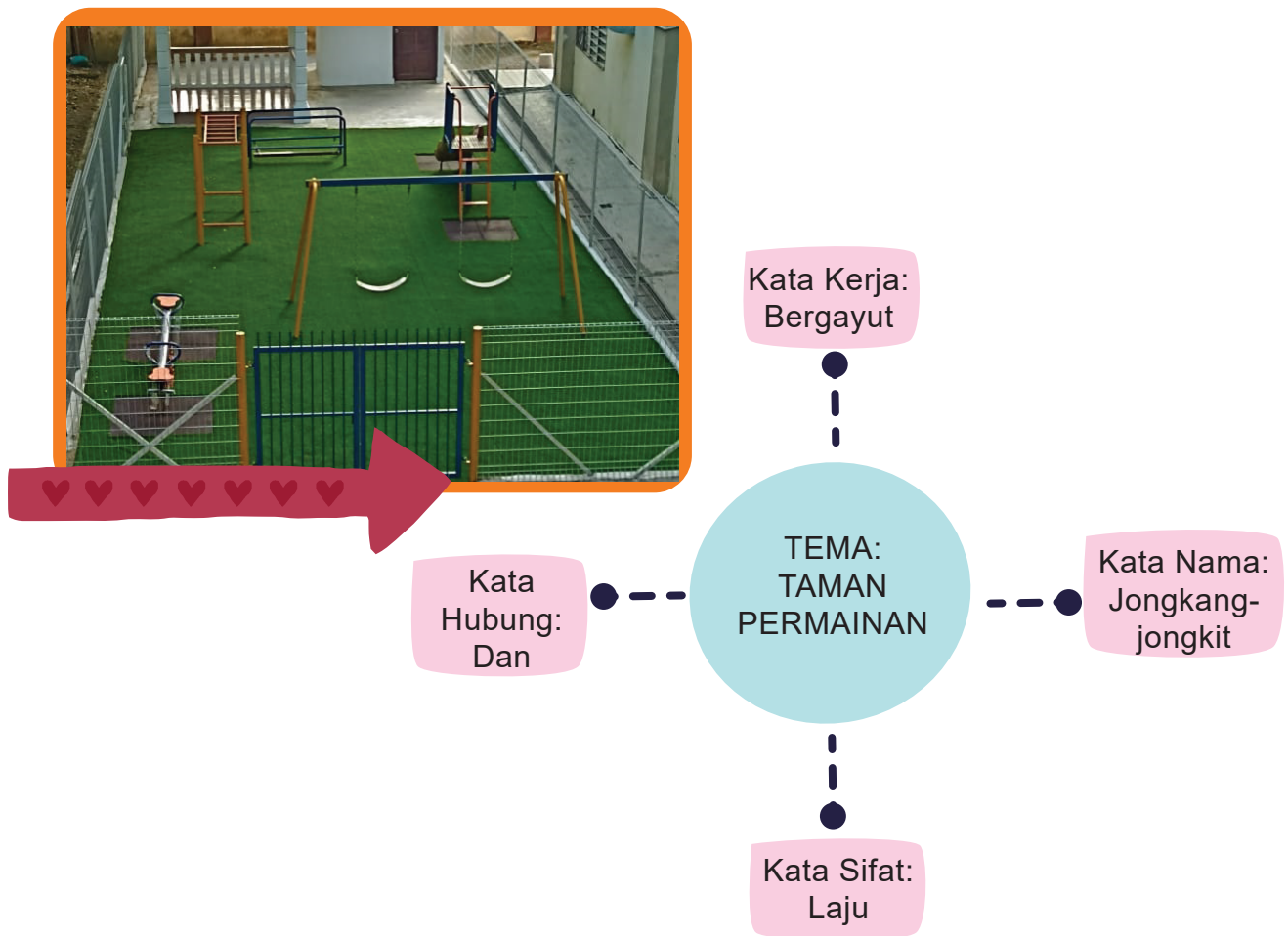
LANGKAH 5

BANTUAN VISUAL - PETA MINDA PENERANGAN

1. Semasa perancangan pengajaran dan pembelajaran kelas, guru memilih pelbagai perkataan berdasarkan kategori atau tema yang berbeza untuk didedahkan kepada murid.
2. Guru memastikan perkataan - perkataan tersebut digunakan semasa murid berlari memberikan penerangan dalam kelas.

Contoh:

Tema: Taman Permainan. Guru membantu murid untuk memikirkan kosa kata yang berkaitan dengan tema 'Taman Permainan' menggunakan peta minda sebagai bantuan visual murid.

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA

STRATEGI MENGGALAKKAN KOMUNIKASI EFEKTIF DENGAN MURID

LANGKAH 6

STRATEGI MEMBANTU MURID MEMBERI PENERANGAN

1. Guru menunjukkan kepada murid bagaimana untuk menerangkan ciri-ciri yang ada perlu sesuatu objek. Contoh: Memberitahu tajuk aktiviti ("Teka barang ini" dan guru memberikan penerangan mudah bagi membolehkan murid meneka objek yang disasarkan (**teknik modeling**).
2. Guru memastikan murid faham bahawa mereka perlu membuat tekaan item berdasarkan ciri-ciri yang diberikan.
3. Guru memegang satu item. Guru menerangkan 2-3 ciri-ciri item tersebut satu per satu.
4. Guru memberi peluang kepada murid untuk meneka item.
5. Sekiranya murid masih boleh meneka guru boleh menambah 2-3 lagi ciri-ciri dan beri bantuan verbal sehingga murid dapat menjawabnya (**bantuan verbal**).

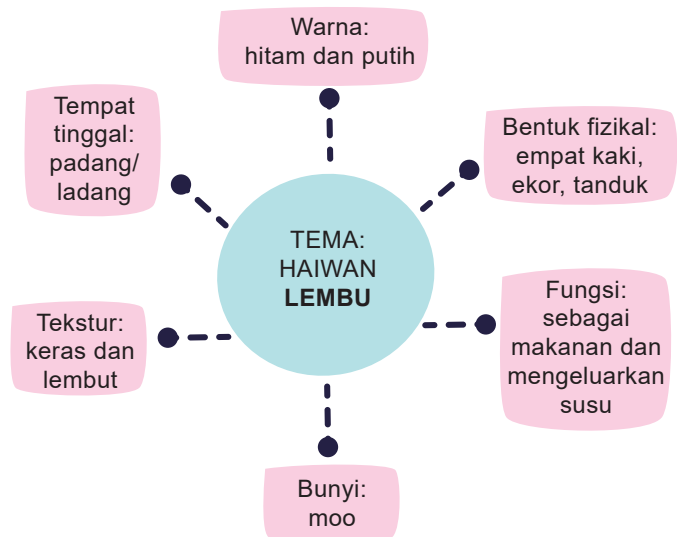
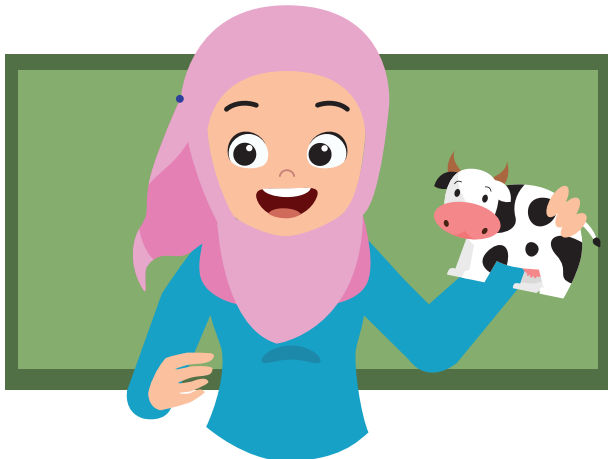

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA

STRATEGI MENGGALAKKAN KOMUNIKASI EFEKTIF DENGAN MURID

LANGKAH 7 PENIRUAN DAN BANTUAN

Contoh aktiviti untuk memberi peluang kepada murid membuat penerangan objek:

1. Guru menyediakan barang mainan secara rawak (3 - 5 item) dalam kotak yang legap/gelap.
2. **Teknik peniruan:** Guru membuat demonstrasi dengan menjelaskan ciri - ciri item tersebut. Contoh item: lembu berwarna hitam dan putih, lembu ada empat kaki, ada ekor, boleh mengeluarkan susu.
3. Guru meminta seorang murid untuk mengulangi langkah 2 seperti yang telah ditunjukkan oleh guru.
4. **Teknik bantuan:** Sekiranya murid tidak dapat menjelaskan ciri-ciri item yang diambil, guru boleh memberikan bantuan visual dan verbal kepada murid. Contoh item: kereta - cikgu boleh tunjuk pada keempat-empat tayar ataupun pusing-pusing tayar.

Pastikan murid:

- ★ Sudah menguasai banyak kosa kata terutamanya kata nama dan kata adjektif termasuk warna untuk menjelaskan ciri-ciri objek tersebut.
- ★ Murid boleh mengira kuantiti sekurang-kurangnya 1-10.

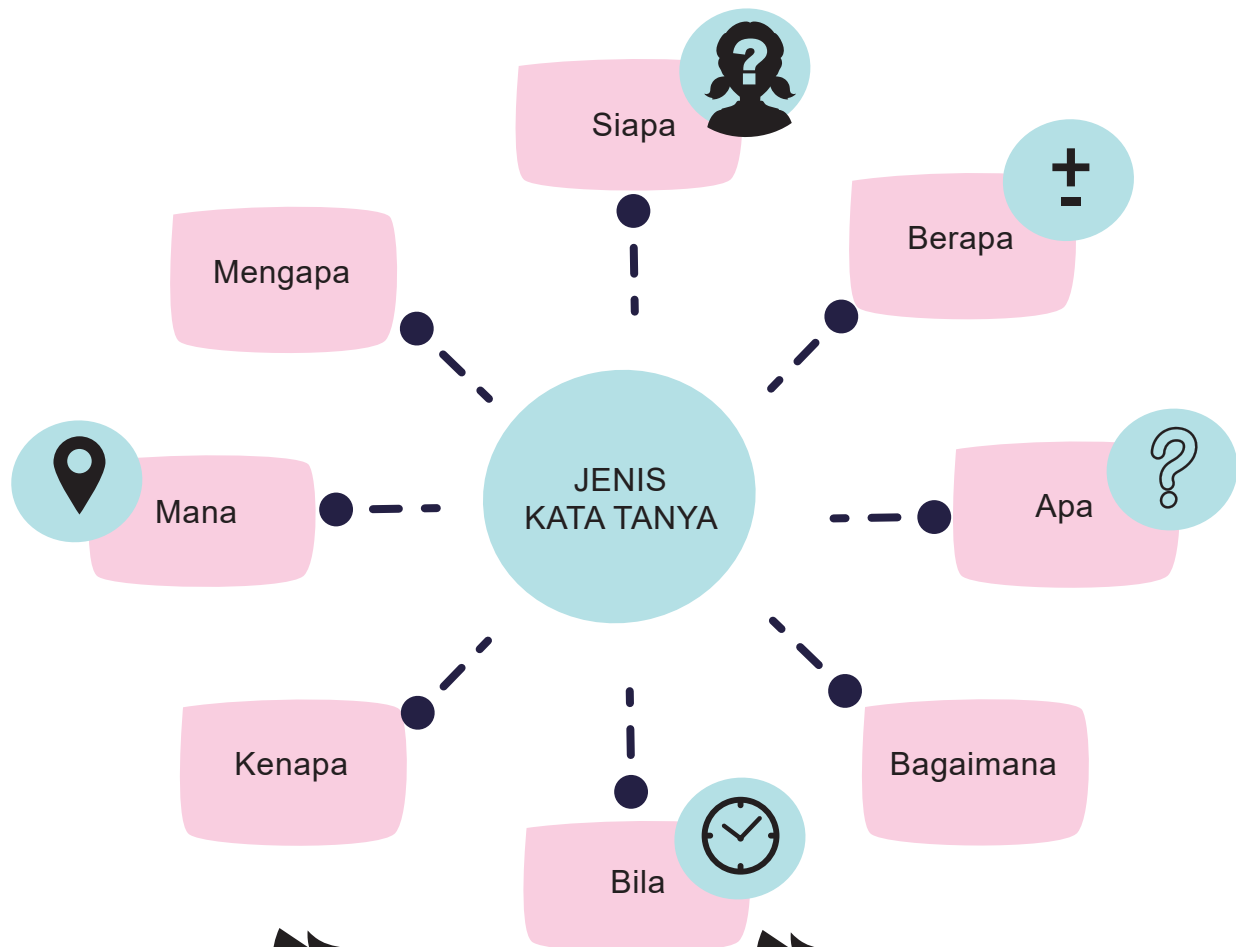
★ PESANAN ★

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA STRATEGI MENGGALAKKAN KOMUNIKASI EFEKTIF DENGAN MURID

LANGKAH 8

BANTUAN VISUAL - PETA MINDA JENIS SOALAN

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA STRATEGI MENGGALAKKAN KOMUNIKASI EFEKTIF DENGAN MURID

LANGKAH 9 MEMBANTU MURID MENJAWAB SOALAN

1. Sediakan gambar berdasarkan topik yang ingin dibincangkan.
2. Pilih gambar yang sesuai dan mempunyai kandungan (subjek, perbuatan, waktu, tempat, objek) supaya boleh dikaitkan dengan soalan ; apa,siapa,mana,kenapa,bagaimana.

Contoh:

- (a) Gambar berkaitan aktiviti harian (Contoh: Mencuci pinggan, membersihkan rumah).
 - (b) Gambar berkaitan peristiwa (Contoh: Lawatan ke zoo,bermain di pantai).
3. Guru mengamalkan teknik pengembangan ayat bagi membantu murid menjawab soalan:
 - (a) Jika jawapan murid tidak lengkap, guru perlu mengulang semula jawapan murid tersebut kemudian memberikan ayat yang betul kepada murid (Teknik pengembangan ayat).
 - (b) Jika murid memberi jawapan yang salah, guru boleh mengulangi semula jawapan murid sambil membetulkan ayat murid tersebut (Teknik penyusunan semula ayat) atau guru boleh memberikan pilihan jawapan kepada murid.

Lampiran

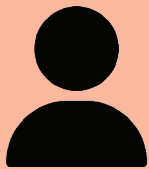
INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA

STRATEGI MENGGALAKKAN KOMUNIKASI EFEKTIF DENGAN MURID

LANGKAH 10

PENGAJARAN ELEMEN CERITA

Tahap 1: Pengajaran elemen cerita

Watak

(orang)

Contoh:

Anak kucing, budak lelaki, Abu, cikgu/guru, ibu/emak.

Latar

(Tempat dan masa)

Contoh:

Sekolah, rumah, hutan, pagi, pada suatu hari.

Peristiwa Permulaan

Contoh:

Anak kucing hilang, Pokok tumbang, Ali jatuh daripada basikal

Perasaan

Contoh:

Ibu berasa **lega**.
Arnab berasa **bersyukur**.
Ali rasa **gembira**.
(sedih, marah, takut).

Pelan/tindakan

Contoh:

Ibu mencari anak kucing di hutan, Arnab cari kawan untuk membantu, Sara memanggil cikgu.

Penutup

Contoh:

Ibu jumpa anak kucing. Pokok itu berjaya dipindahkan. Ali di rawat di klinik.

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA STRATEGI MENGGALAKKAN KOMUNIKASI EFEKTIF DENGAN MURID

Sambungan...

LANGKAH 10

PENGAJARAN ELEMEN CERITA

Tahap 1: Pengajaran elemen cerita

TURUTAN PENGAJARAN:

Pengenalan:

Menyatakan elemen cerita yang ada.

Mengelaskan:

Mengelaskan elemen cerita.

Menyatakan:

Memberikan contoh elemen cerita.

Analisis:

Menyatakan elemen cerita.

Sintesis:

Murid bercerita berdasarkan elemen cerita.

Kanak-kanak yang berumur lima tahun ke atas sepatutnya sudah boleh menyediakan naratif yang merangkumi sekurang-kurangnya empat elemen cerita.

★ Adakah anda tahu? ★

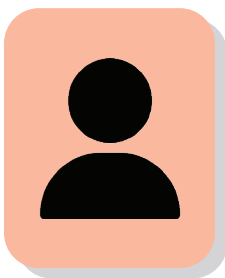
Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA STRATEGI MENGGALAKKAN KOMUNIKASI EFEKTIF DENGAN MURID

Sambungan...

LANGKAH 10 PENGAJARAN ELEMEN CERITA

Tahap 2: Mengelaskan/padankan elemen cerita.

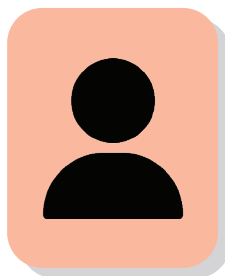

Soalan bantuan:

“Arnab tidur” adalah peristiwa permulaan atau tindakan?.

LANGKAH 10 PENGAJARAN ELEMEN CERITA

Tahap 3: Memberikan contoh elemen cerita.

Soalan bantuan:

Siapakah **watak** dalam cerita ini?
(kura-kura, arnab).

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA STRATEGI MENGGALAKKAN KOMUNIKASI EFEKTIF DENGAN MURID

Sambungan...

LANGKAH 10 PENGAJARAN ELEMEN CERITA

Tahap 4: Menyatakan elemen cerita.

ARNAB

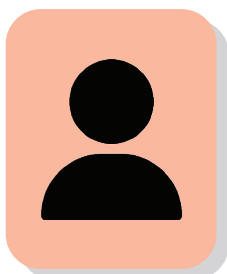

Soalan bantuan:
“Arnab ialah elemen apa?” (watak).

LANGKAH 10 PENGAJARAN ELEMEN CERITA

Tahap 5: Murid membuat cerita sendiri berdasarkan elemen cerita.

Sekiranya murid bercerita tanpa menggunakan watak, guru boleh mengingatkan murid menggunakan visual gambar watak.

Contoh:

Murid: Dia lari ke dalam hutan.

Guru menunjukkan gambar dan tunggu.

Guru: Siapakah lari ke dalam hutan?

Bantuan:
Siapakah **watak** dalam cerita awak?

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA STRATEGI MENGGALAKKAN KOMUNIKASI EFEKTIF DENGAN MURID

LANGKAH 11

MEMBANTU KEMAHIRAN PENCERITAAN

TIP GURU MEMBACA DENGAN MENARIK:

- **Guna intonasi yang menarik.**
(contoh: menarik - pic tinggi, sedih - intonasi sedih)
- **Ubah suara mengikut watak.**
(contoh: suara yang dalam untuk watak lelaki)
- **Membuat pergerakan watak mengikut plot cerita.**
(contoh: seekor burung yang sedang terbang)
- **Menggunakan kesan bunyi atau lagu semasa membaca buku.**
(contoh: bunyi harimau mengau, lagu Pak Atan ada Ladang)

Strategi penceritaan untuk meningkatkan pemahaman

1. Berikan empat kenyataan sebelum bertanya satu soalan. Ceritakan tentang gambar. Gunakan kelas kosa kata yang berbeza (kata nama, kata kerja, kata adjektif).

Contoh:

- Kenyataan: Harimau ini garang.
- Kenyataan: Tikus takut.
- Kenyataan: Besarnya gua itu.
- Kenyataan: Tikus bersembunyi di belakang batu.
- Soalan: Kenapa tikus bersembunyi?

Strategi interaksi:

Tunggu dan memberi ekspresi muka yang menantikan respons.

2. Tanya soalan yang **berkaitan** dengan kandungan buku itu kepada murid.

Contoh soalan: “Ini haiwan apa?”

- Jika murid tidak boleh menjawab soalan, guru boleh memberi pilihan jawapan. Contoh: “Ini kambing atau lembu?”
- Jika murid tidak memberi ayat lengkap, guru boleh memuji dan mengembangkan respon murid. Contoh: “Betul, itu ialah seekor kambing”.

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA

STRATEGI MENGGALAKKAN KOMUNIKASI EFEKTIF DENGAN MURID

Sambungan...

LANGKAH 11

MEMBANTU KEMAHIRAN PENCERITAAN

Strategi penceritaan untuk meningkatkan pemahaman

3. Guru tanya soalan yang tidak berkaitan dengan kandungan buku kepada murid.

Contoh:

“Kenapakah kucing itu terkejut?”

- a. Guru menerima dan memberi pujian kepada apa-apa jawapan murid sekiranya masih logik.
- b. Sekiranya jawapan murid tidak logik, guru cuba untuk memberi respon yang lebih positif.
 - i. **Murid:** “Kucing takut sebab kambing itu garang”
 - ii. **Guru:** “Oh, kambing kadang-kala garang! Tapi tengok muka kambing ni, dia senyum ke marah?”

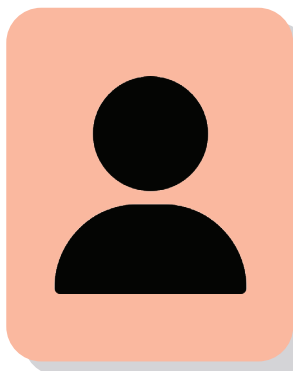

Lampiran

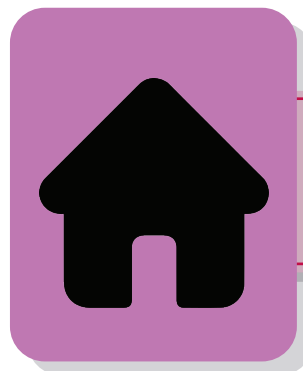
INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA STRATEGI MENGGALAKKAN KOMUNIKASI EFEKTIF DENGAN MURID

LANGKAH 12

BANTUAN VISUAL - KAD ELEMEN BER CERITA

Watak
(orang)

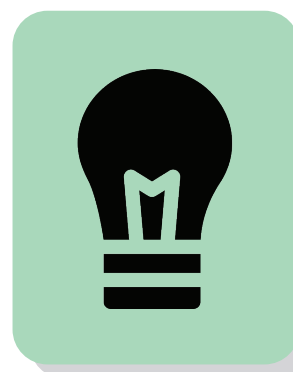
Latar
(Tempat dan masa)

**Peristiwa
Permulaan**

Perasaan

**Pelan/
tindakan**

Penutup

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA STRATEGI MENGGALAKKAN KOMUNIKASI EFEKTIF DENGAN MURID

LANGKAH 13 MEMBETULKAN SEBUTAN MURID

TIP PELAKSANAAN:

Elakkan:

- ✗ Paksa murid sebut perkataan dengan betul.
- ✗ Paksa murid sebut semula perkataan ikut guru.

Contoh:

Murid: "Butu (buku) itu."

Guru: "Bukan, butu la, bu-ku, sebut bu-ku".

Murid: "Ini bayu (baju) saya."

Guru: "Ikut saya, ba-ju, sekali lagi ba-ju".

Murid yang berumur 6 tahun (ikut tarikh lahir) seharusnya boleh bercakap dengan jelas dan difahami oleh orang dewasa walaupun bukan ahli keluarga terdekat.

★ Adakah anda tahu? ★

TIP PELAKSANAAN:

Digalakkan:

- ✓ Berhadapan dengan murid.
- ✓ Perlahankan kelajuan pertuturan semasa bercakap dengan murid.
- ✓ Tekankan bunyi perkataan yang disasarkan.
- ✓ Ulangkan perkataan dalam konteks berbeza.

Contoh:

Murid: "Butu (buku) itu."

Guru: "Buka buku itu."

Murid: "Ini bayu (baju) saya."

Guru: "Wah, adik ada baju biru. Cantik baju adik."

PESANAN

Sekiranya masih pelat, murid tersebut memerlukan ujian pendengaran oleh audiologis dan penilaian yang selanjutnya oleh terapis pertuturan dan bahasa.

Lampiran

INTERVENSI KEMAHIRAN PERTUTURAN DAN BAHASA STRATEGI MENGGALAKKAN KOMUNIKASI EFEKTIF DENGAN MURID

LANGKAH 14

BANTUAN VISUAL: KAD TEKA-TEKI

A. Dalam banyak-banyak
haiwan, haiwan apa yang
paling kaya?

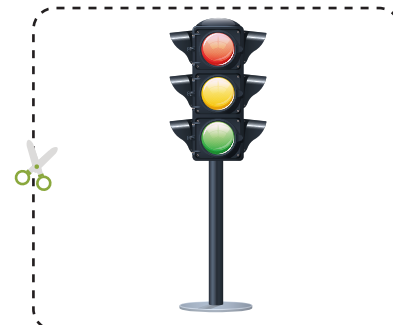
B. Kuih apa yang orang
makan ditepi sahaja dan tidak
ditengah?

C. Bom mana yang tidak
meletup?

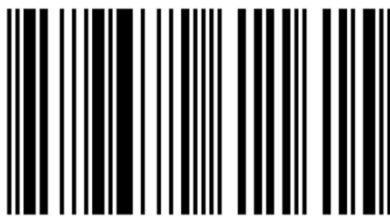

D. Saya ada 3 mata dan 1
kaki, teka siapa saya?

**BAHAGIAN PENDIDIKAN KHAS
KEMENTERIAN PENDIDIKAN MALAYSIA**

ISBN 978-967-2611-61-5

9 7 8 9 6 7 2 6 1 1 6 1 5